

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Erhvervsudvikling i Region Midtjylland

Tendenser, specialisering, vækst og
vækstvilkår

2022

Indhold

1. Forord og sammenfatning	4
2. Beskæftigelse og specialisering	8
3. Iværksætteri og eksport	12
4. Temafsnit om kvalificeret arbejdskraft	20
5. Temafsnit om digitalisering	27
6. Temafsnit om vand	35

1 Forord og sammenfatning

Forord

Velkommen til anden udgave af den tværgående rapport om erhvervsudvikling i Midtjylland. Rapporten opsamler tendenser for erhvervslivet på tværs af regionen og sætter fokus på centrale erhvervspolitiske temaer.

Erhvervshus Midtjylland har, som et af flere fokuspunkter, til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke de udviklingsbarrierer, som fremgår af det midtjyske kapitel i strategien for Erhvervsfremme 2020-2023. Denne rapport skal, i overensstemmelse med den første tværgående rapport fra 2021, ses som et led i dette arbejde, da den skal danne grundlag for en stærk, aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

Den tværgående rapport har et regionalt fokus, i modsætning til de 19 kommunerapporter, som Erhvervshus Midtjylland hvert år udarbejder og udgiver for hver af de 19 midtjyske kommuner. Rapporten vil således samle op på tendenserne i kommuneopdelte data fra kommunerapporterne og sammenligne tendenserne med de øvrige danske regioner. Et centralt formål med rapporten er at tegne et billede af, hvor regionen aktuelt befinder sig i forhold til de midtjyske vækstdrivere, styrkepositioner og udviklingsbarrierer, samt synliggøre erhvervslivets primære behov.

Digitalisering og adgang til kvalificeret arbejdskraft er afgørende for at sikre høj produktivitet og konkurrenceevne og er dermed en forudsætning for fremadrettet vækst i Midtjylland. Begge tværgående temaer har særlig betydning for Erhvervshus Midtjyllands indsats og fremhæves af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse som to drivkræfter for vækst og udvikling i såvel Region Midtjylland som hele Danmark. Den tværgående rapport sætter derfor fokus på

disse centrale erhvervspolitiske temaer, og bidrager med konkret viden, som er central for den fortsatte indsats inden for disse temaer/drivkræfter.

Med etablering af det nye erhvervsmæssige fyrtårn for vandteknologi i Midtjylland, vil Midtjylland blive foregangsregion for verdensførende innovative, bæredygtige og effektive vandteknologiske løsninger til gavn for eksport, vækst og beskæftigelse. Som konsekvens af den styrkede indsats og det øgede fokus på vandteknologi vil rapporten mappe centrale aktører i det midtjyske økosystem for vand og bidrage til at kortlægge samarbejdsrelationer, fremadrettede tiltag og styrkepositioner inden for vand med udgangspunkt i interviews med centrale vandaktører og omfattende desk research.

Det er vigtigt for os, at den tværgående rapport leverer et vidensgrundlag, som motiverer til tværkommunale samarbejder og styrker erhvervsfremmeindsatsen på tværs af regionen.

God læselyst,
Bestyrelsesformand Ib Lauritsen
Direktør Erik Krarup

Sammenfatning — erhvervsstruktur

Region Midtjylland har siden 2015 oplevet en stor vækst i den private beskæftigelse. Væksten er fordelt på mange brancher, men har været særlig stor inden for it, operationel service (rejsebureauer, rengøring, vikarbureauer, etc.) samt bygge og anlæg.

Brancherne detailhandel, bygge og anlæg samt engroshandel er de største brancher i regionen og står for 31 pct. af den samlede private beskæftigelse.

Relativt til landets øvrige regioner udgør industri en stor andel af den samlede private beskæftigelse. Som eksempel fylder elektronik, maskinindustri, metal, fødevarerindustri samt tekstil-, træ- og møbelindustri betydeligt mere end i de øvrige regioner.

Region Midtjylland er også specialiseret inden for flere af de erhvervsområder, der betragtes som danske styrkepositioner, og hvor der er etableret nationale klynger.

Specielt klyngerne grøn energi- og miljøteknologi, livsstil og mode samt produktionsindustri, maskiner og robotter skiller sig ud som områder, hvor Region Midtjylland er specialiseret.

Endelig går rapporten i dybden med en spirende erhvervsmæssig styrkeposition – nemlig vandklyngen. Det konkluderes, at Region Midtjylland har et stort potentiale for at videreudvikle vandklyngen – ikke mindst fordi der er en stærk innovationskraft blandt aktørerne i den midtjyske vandklynge.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Region Midtjylland er i perioden 2015 til 2020 steget med ca. 30.000 årsværk – svarende til en stigning på ni pct. På landsplan er stigningen i den private beskæftigelse otte pct.

Under coronakrisen er beskæftigelsen steget. Fra fjerde kvartal 2020 til fjerde kvartal 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor vokset med fem pct. i Region Midtjylland.

De tre største brancher i Region Midtjylland er detailhandel, bygge og anlæg, samt engroshandel. Tilsammen udgør beskæftigelsen i de tre brancher i 2020 knap 117.000 årsværk.

Jobvæksten i Region Midtjylland i perioden 2015 til 2020 har været størst inden for tele, it og information. Branchen er vokset 29 pct., mens den på landsplan er vokset med 20 pct. Der har også været en betydelig vækst inden for bygge og anlæg, der er vokset med 19 pct.

Klyngen grøn energi- og miljøteknologi er med en specialiseringsgrad på 1,8 en af de dominerende klynger i regionen. Klyngen har siden 2015 oplevet en vækst i beskæftigelsen på 1.700 årsværk og beskæftigede i alt 20.398 årsværk i Region Midtjylland i 2020.

I forhold til de nationale klynger har Region Midtjylland oplevet størst vækst inden for it og digitale teknologier. Der er i denne klynge skabt ca. 4.100 årsværk siden 2015.

Der er mindst 60 virksomheder i den midtjyske vandklynge. Virksomhederne er meget innovative, og hovedparten har deltaget i udvikling- og innovationsprojekter.

Sammenfatning — erhvervspræstationer

De seneste år er kendetegnet ved en stærk udvikling i Region Midtjyllands erhvervspræstationer over en bred front. Det gælder både for iværksættere og etablerede virksomheder.

Fra 2019 til 2020 steg etableringsraten fra 5,4 pct. til 5,7 pct. Dermed er etableringsraten nu den næsthøjeste blandt alle regioner, og afstanden til Region Hovedstaden er indsnævret betydeligt. Samtidig har Region Midtjylland sammen med Region Syddanmark de højeste overlevelsesserater for nye virksomheder.

Dertil kommer, at der i Region Midtjylland har været et stigende antal vækstvirksomheder over de seneste fem år, og regionen havde i 2020 den højeste andel vækstvirksomheder blandt alle regioner.

Region Midtjylland er endvidere den region, der set over de seneste tre år har haft den laveste andel konkurser i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

Endelig er den samlede eksportværdi i perioden 2015 til 2020 vokset fra 250 mia. kr. til 373 mia. kr.

Udvalgte resultater fra analysen

Etableringsraten (andelen af nye virksomheder i forhold til den samlede virksomhedsbestand) i Region Midtjylland var i 2020 5,7 pct. Det er en vækst på 0,3 pct. relativt til 2019.

Den femårige overlevelsesserate for iværksættere i Region Midtjylland var lige knap 50 pct. i 2019. På landsplan var andelen 46 pct. Region Midtjylland og Region Syddanmark har den højeste tre- og femårige overlevelsesserate.

Andelen af vækstvirksomheder var i 2020 7,5 pct. i Region Midtjylland. Det er det højeste niveau blandt de fem regioner.

30 pct. af vækstvirksomhederne i Region Midtjylland er fra handelssektoren, mens servicevirksomheder udgør 21 pct. af virksomhederne.

Lidt over 21 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland havde eksportaktiviteter i 2020. På landsplan havde 20,5 pct. af virksomhederne eksport.

Eksportens andel af den samlede omsætning blandt de eksporterende virksomheder i Region Midtjylland udgjorde i 2020 46 pct. Det er en stigning på seks procentpoint i forhold til 2015.

Sammenfatning — adgang til arbejdskraft og digitalisering

Rapporten ser i temaafsnit nærmere på to centrale temaer og udfordringer – nemlig adgang til kvalificeret arbejdskraft og digital omstilling i erhvervslivet.

Analysen dokumenterer, at mange virksomheder i Region Midtjylland oplever udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft. Omkring 35 pct. af alle rekrutteringsforsøg i Region Midtjylland mislykkedes i perioden juni til november 2021.

Det er særligt virksomheder inden hotel- og restaurationsbranchen samt bygge og anlæg, der oplever udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft.

Når det gælder digitalisering, peger indikatorer i retning af, at de midtjyske virksomheder generelt er gode til at tage de nye teknologier til sig.

Det fremgår, at 32 pct. af virksomhedernes omsætning stammer fra e-salg, hvilket er den højeste andel blandt alle regioner. Samtidig er robotteknologi mere udbredt end i andre regioner, mens knap en fjerdedel af virksomhederne i 2020 arbejdede med big data (en andel der kun overgås af Region Hovedstaden).

Region Midtjylland er den region, der har haft den kraftigste vækst i it-beskæftigelsen i perioden 2015 til 2020.

Udvalgte resultater fra analysen

10,1 pct. af arbejdsstyrken i Region Midtjylland deltog i efter- og videreuddannelse i 2018 til 2020. På landsplan var andelen 9,8 pct.

I perioden juni til november 2021 havde virksomhederne i Region Midtjylland mere end 31.000 forgæves rekrutteringsforsøg. Det svarer til 35 pct. af alle opslag.

I 2020 udgjorde e-salg lidt over 32 pct. af virksomhedernes omsætning i Region Midtjylland, hvilket er det højeste niveau blandt regionerne.

23 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland anvendte i 2020 mindst én robotteknologi. På landsplan var tallet 20 pct. af alle virksomheder.

23 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland arbejdede i 2020 med big data.

Region Midtjylland er den region med den største beskæftigelsesvækst inden for it. I perioden 2015 til 2020 steg it-beskæftigelsen med 15 pct. i Region Midtjylland. På landsplan var stigningen 13 pct.

2 Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Region Midtjylland og regionens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med de øvrige regioner og hele landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen. Først vises specialiseringen inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Slutteligt vises jobudviklingen og erhvervsspecialiseringen på brancheniveau.

Stigende privat beskæftigelse i Region Midtjylland siden 2015

En central indikator for udviklingen i regionens erhvervspræstationer er udviklingen i den samlede private jobskabelse.

Figur 2.1 viser, at der i perioden 2015 til 2020 har været en jobvækst i den private fuldtidsbeskæftigelse på ca. 30.000 årsværk i Region Midtjylland, hvilket har ført til en tilsvarende vækst i den samlede beskæftigelse.

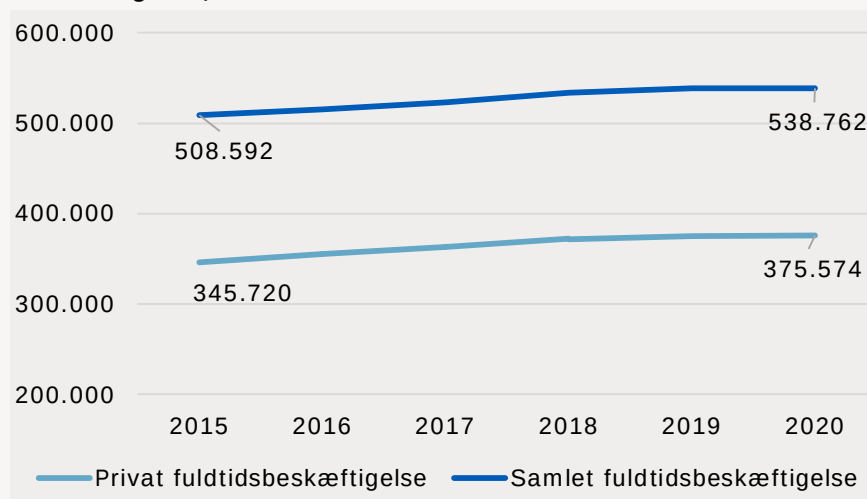
Herudover viser Figur 2.2, at den private beskæftigelse i Region Midtjylland stort set har udviklet sig som landsgennemsnittet. Særligt i perioden 2015 til 2018 var der en betydelig vækst i den private beskæftigelse i Region Midtjylland.

For at belyse udviklingen under coronakrisen viser figuren nederst den kvartalsvise udvikling i den private beskæftigelse siden første kvartal 2020.

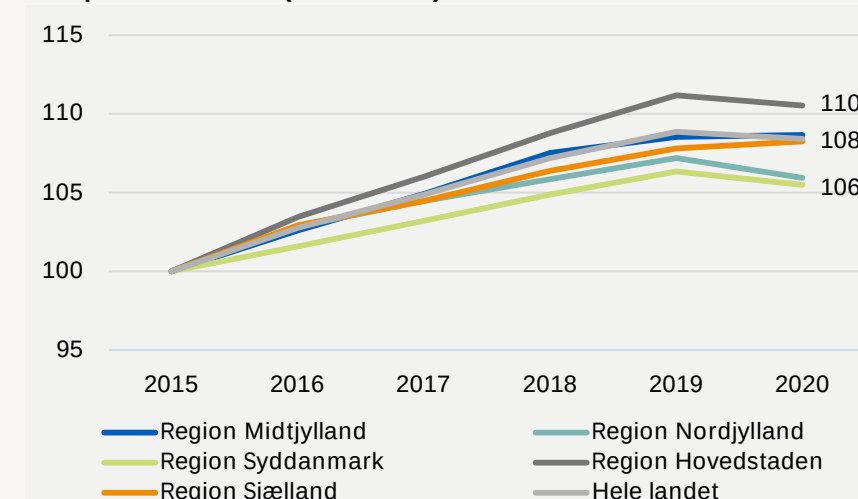
Af figuren fremgår, at beskæftigelsen i Region Midtjylland har udviklet sig på samme måde som i de øvrige regioner og hele landet. Den midtjyske jobvækst overgås kun af Region Sjælland.

Det kan samtidig ses, at der over hele perioden har været en vækst i beskæftigelse. Fra fjerde kvartal 2020 til fjerde kvartal 2021 har der været en stigning i beskæftigelsen på fem pct.

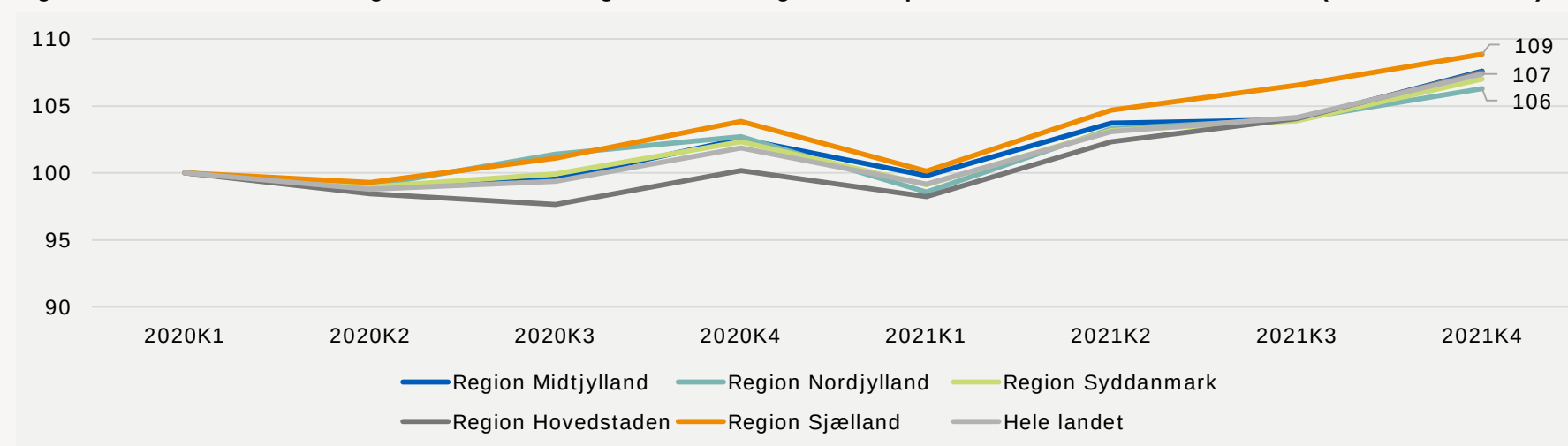
Figur 2.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse, 2015-20

Figur 2.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2015=100)

Figur 2.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor under coronakrisen (1. kv. 2020=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for Figur 2.1. og 2.2.) og jobindsats.dk (for Figur 2.3.).

Note: I Figur 2.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrasket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

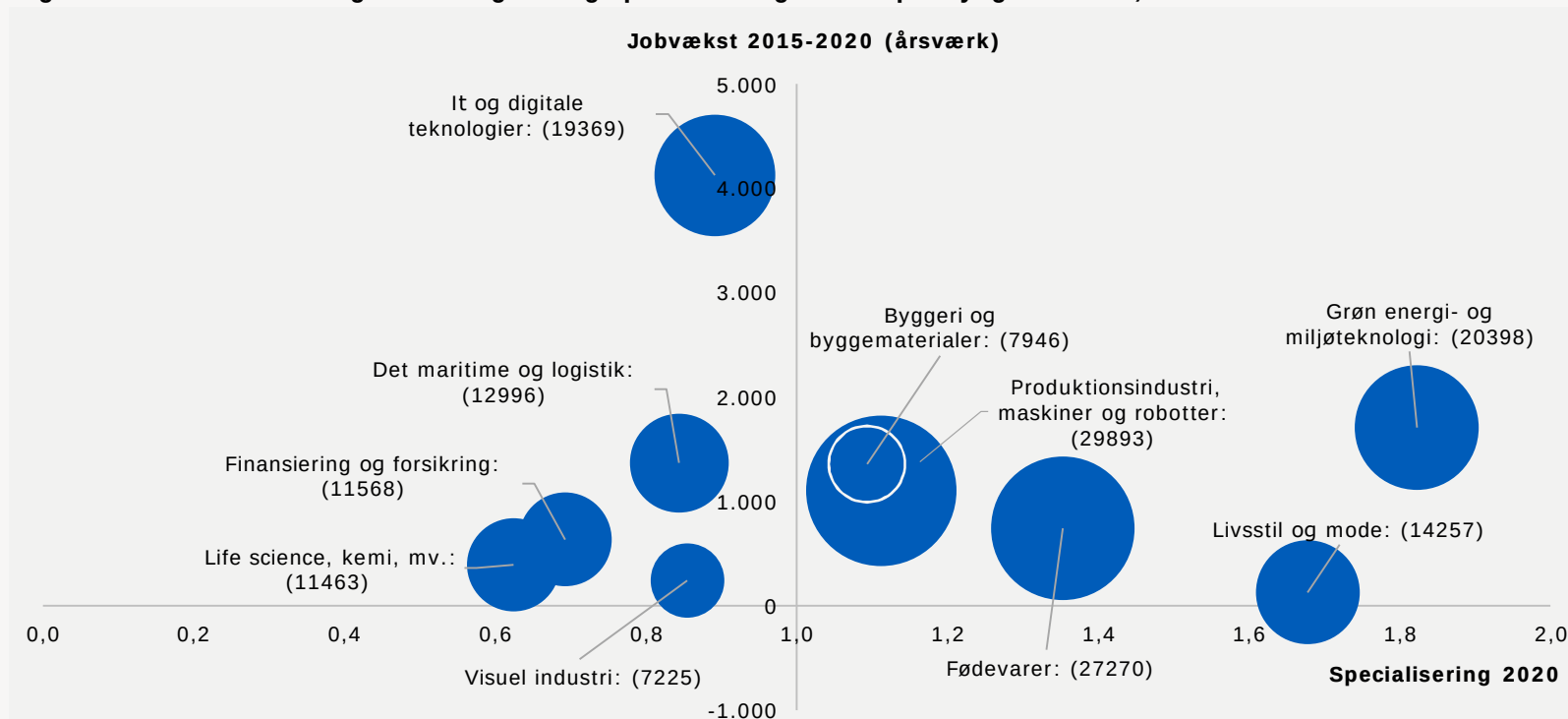
Klynger: Region Midtjylland er specialiseret inden for grøn energi- og miljøteknologi

Figuren nedenfor giver et overblik over, hvordan Region Midtjylland er specialiseret inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Figuren omfatter dermed kun virksomheder, der ligger inden for erhverv, der konkurrerer internationalt (enten fordi de har eksport eller leverer viden og ydelser til erhverv med stor eksport).

Figuren viser, at områderne produktionsindustri, fødevarer samt grøn energi- og miljøteknologi er de tre største klynger jobmæssigt i regionen (cirklernes størrelse). Den største jobvækst fra 2015 til 2020 har fundet sted inden for klyngeområdet it og digitale teknologi, der har haft en vækst på ca. 4.100 årsværk.

Af figuren fremgår også, at grøn energi- og miljøteknologi er den klynge, der har den største specialiseringsgrad i regionen. Med en specialisering på 1,8 udgør klyngeområdet en andel af den samlede beskæftigelse inden for internationalt konkurrerende erhverv, der er 1,8 gange større end landsgennemsnittet. Også livsstil og mode har en høj specialisering i Region Midtjylland.

Figur 2.4. Erhvervsmæssig beskæftigelse og specialisering fordelt på klyngeområder, 2020

Figuren viser Region Midtjyllands erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger. Klyngernes betydning er vist gennem tre indikatorer:

- Cirklernes størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2020. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af Region Midtjyllands private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2015 til 2020. Det vil sige, om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de sidste fem år.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- og miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen fra Clean og Energy Cluster.

Detailhandel samt bygge og anlæg fylder meget i erhvervsstrukturen

Hvor figuren på forrige side gav et overblik over Region Midtjyllands specialisering inden for de nationale klyngeområder, tager nedenstående tabel afsæt i en traditionel brancheinddeling og omfatter alle private virksomheder. Den viser, at detailhandlen er den største branche i Region Midtjylland. Herefter følger bygge og anlæg, der i 2020 beskæftigede knap 38.000 årsværk. Bygge- og anlægsbranchen har også haft en betydelig jobvækst (19 pct.) siden 2015. Derudover er elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri og engroshandel samt rådgivning store brancher i Region Midtjylland. Den største procentvise vækst i beskæftigelsen er inden for tele, it og information, der har haft en jobvækst på 29 pct.

Tabel 2.1. Antal private jobs, jobvækst 2015-20 samt erhvervsmæssig specialisering i 2020 fordelt på brancher

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2015-20 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2015-20 (pct.)	Specialisering, 2020
	2015	2020			
Detailhandel	41.943	43.636	4%	2%	1,1
Bygge og anlæg	31.834	37.957	19%	17%	1,0
Engroshandel	32.439	35.259	9%	5%	1,1
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	28.417	30.305	7%	11%	1,5
Rådgivning, forskning og udvikling	21.615	23.465	9%	14%	0,9
Operationel service	17.522	20.361	16%	12%	0,9
Transport	16.847	18.499	10%	7%	0,8
Landbrug, skovbrug og fiskeri	18.375	17.686	-4%	-2%	1,3
Tele, it og information	12.440	16.063	29%	20%	0,9
Tekstil-, træ, papir, møbelindustri	14.461	14.391	0%	2%	1,3
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	13.026	14.024	8%	3%	1,3
Hoteller og restauranter	10.980	11.998	9%	9%	0,8
Finansiering og forsikring	11.127	11.814	6%	7%	0,7
Metalindustri	10.709	10.974	2%	1%	1,4
Ejendomshandel og udlejning	8.900	9.430	6%	6%	1,0
Olieraffinaderier mv., Kemisk industri, Medicinalindustri, Plast-, glas- og betonindustri	8.589	9.306	8%	6%	0,7
Sundhedsvæsen	8.402	8.934	6%	12%	1,0
Undervisning	7.766	8.340	7%	9%	1,0
Andre serviceydelser mv.	7.447	7.996	7%	7%	0,8
Reklame og øvrig erhvervsservice	6.112	7.149	17%	11%	1,0
Private velfærdsinstitutioner	5.212	5.814	12%	18%	0,6
Kultur og fritid	5.165	5.603	8%	13%	0,9
Råstof, energi og forsyning mv.	3.445	3.465	1%	9%	0,9
Forlag, tv og radio	2.929	3.106	6%	6%	0,6
Alle brancher	345.720	375.574	9%	8%	1,0

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af Regionens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i regionen end i resten af landet. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3 Iværksætterier og eksport

Dette afsnit fokuserer på iværksætteri i Region Midtjylland, samt hvordan regionens virksomheder formår at skabe vækst og eksport.

Først vises udviklingen i iværksætteriet i regionen samt overlevelsesraten og antal konkurser. Dernæst ses på udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og vækstvirksomhedernes fordeling på brancher.

Afslutningsvist fokuserer afsnittet på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

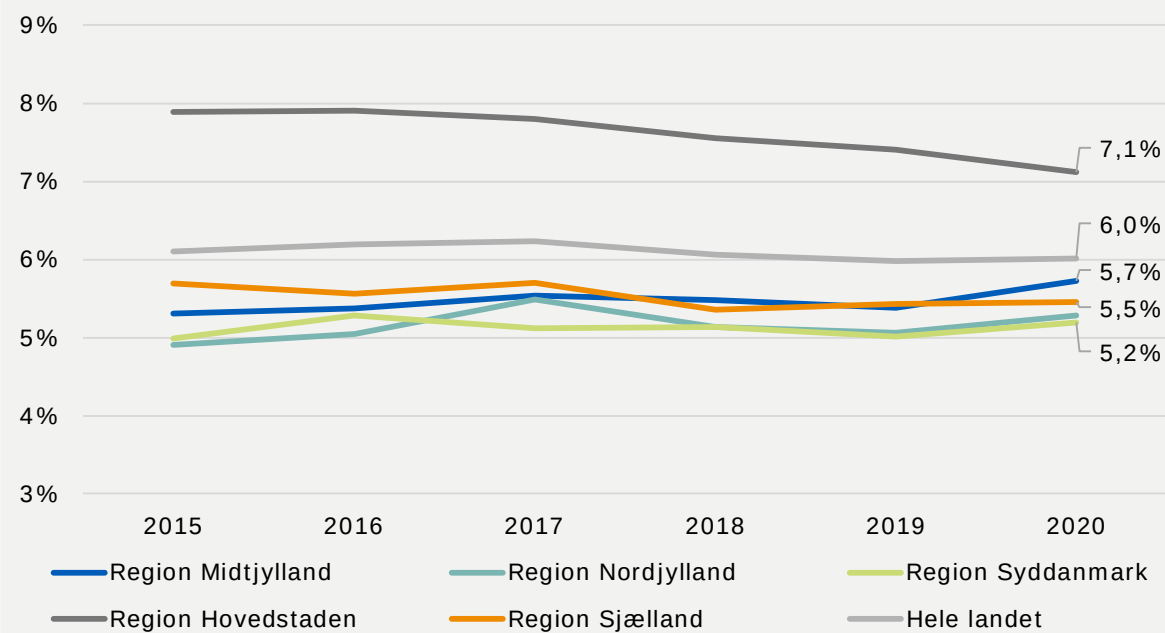
Relativ konstant etableringsrate i Region Midtjylland over de seneste år

Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet. Figuren nedenfor viser udviklingen i etableringsraten (andelen af virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand) i regionerne og landsgennemsnittet.

Figuren viser, at etableringsraten i Region Midtjylland i 2020 lå på 5,7 pct., hvilket er tæt på landsgennemsnittet. Det fremgår også, at etableringsraten har været forholdsvis konstant i alle regioner siden 2015.

Region Hovedstaden er den eneste region med en højere etableringsrate end Region Midtjylland. Den noget højere etableringsrate i Region Hovedstaden end de øvrige regioner skyldes bl.a. en anden branchestruktur med overvægt af erhverv, der typisk har mange iværksættere, herunder vidensservice og information og kommunikation.

Figur 3.1. Udvikling i etableringsraten, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

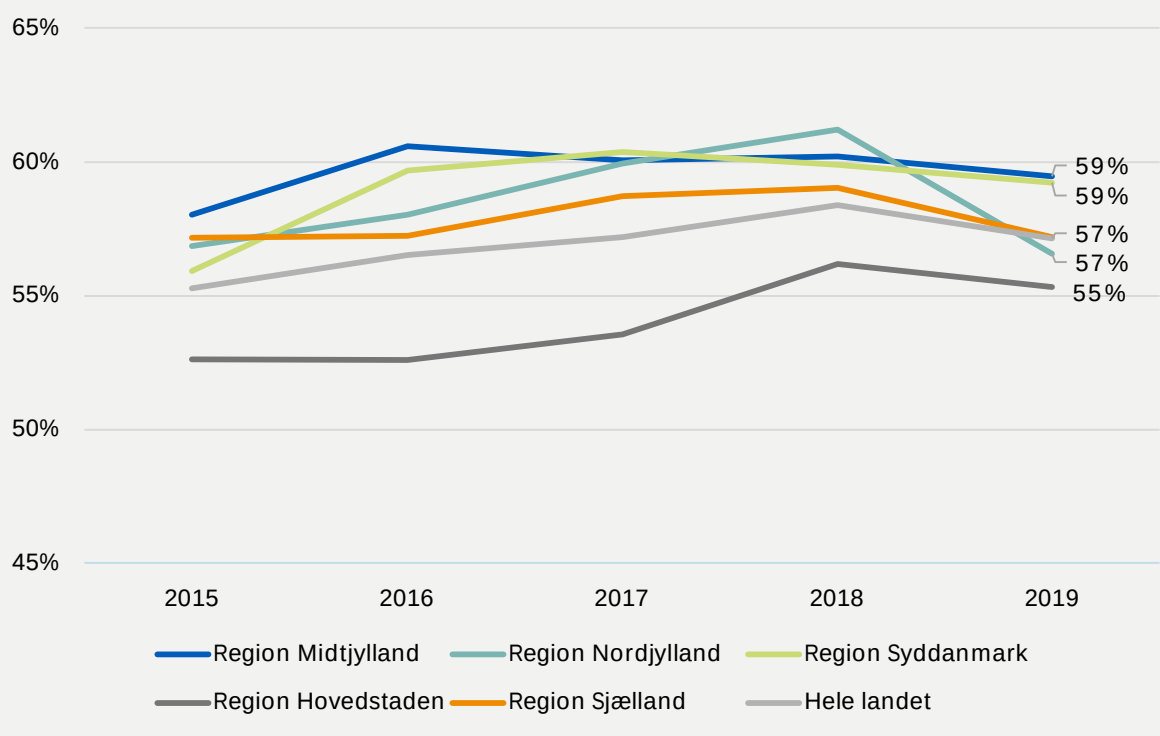
Højere overlevelsesrate i Region Midtjylland end i landet som hele

En anden vigtig indikator for iværksættervilkårene er overlevelsesraten. Det vil sige andelen af nye virksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figurerne nedenfor viser overlevelsesraterne henholdsvis tre- og fem år efter etablering for iværksættere i regionerne og hele landet.

Det fremgår, at overlevelsesraterne svinger lidt fra år til år. Set over hele perioden er Region Midtjylland og Region Syddanmark de regioner med den højeste overlevelsesrate. Det gælder både den tre- og femårige overlevelsesrate. I 2019 har Region Midtjylland en marginalt højere treårig overlevelsesrate end Region Syddanmark, mens det omvendte er gældende for den femårige overlevelsesrate.

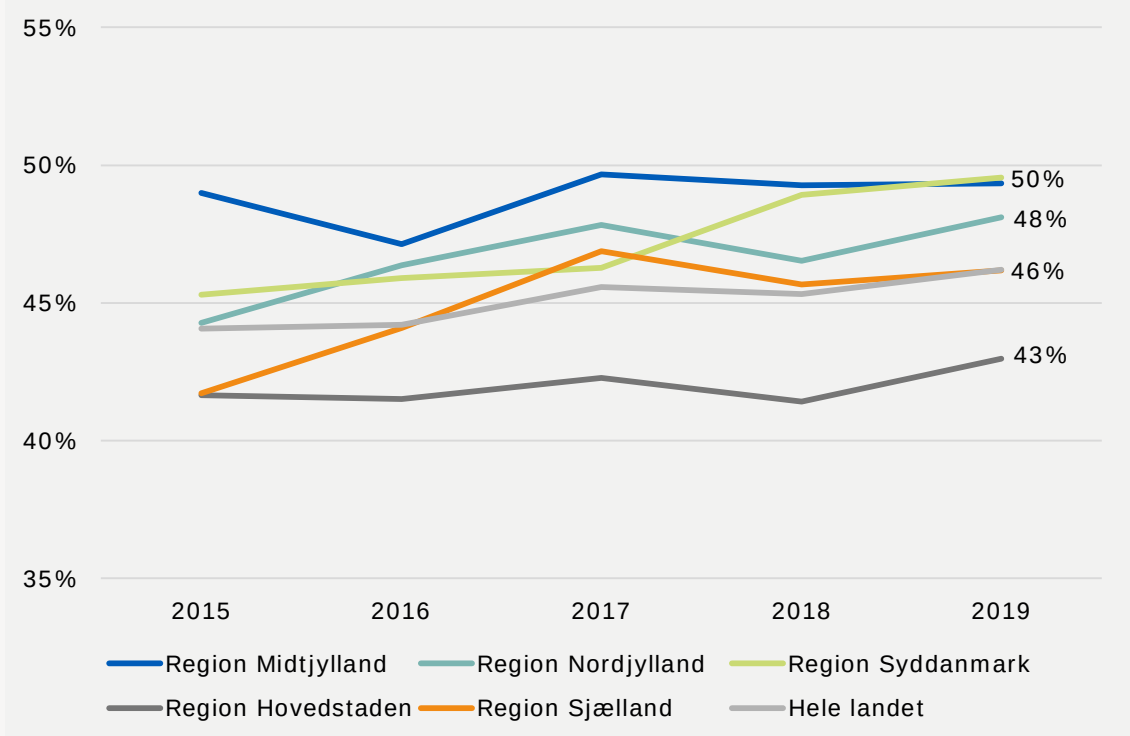
Den treårige overlevelsesrate i Region Midtjylland var i 2019 på 59 pct. – mod 57 pct. på landsplan. Halvdelen af iværksætterne i Region Midtjylland overlever de første fem år, som vist i figuren til højre.

Figur 3.2. Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2015-19

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 3.3. Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2015-19

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

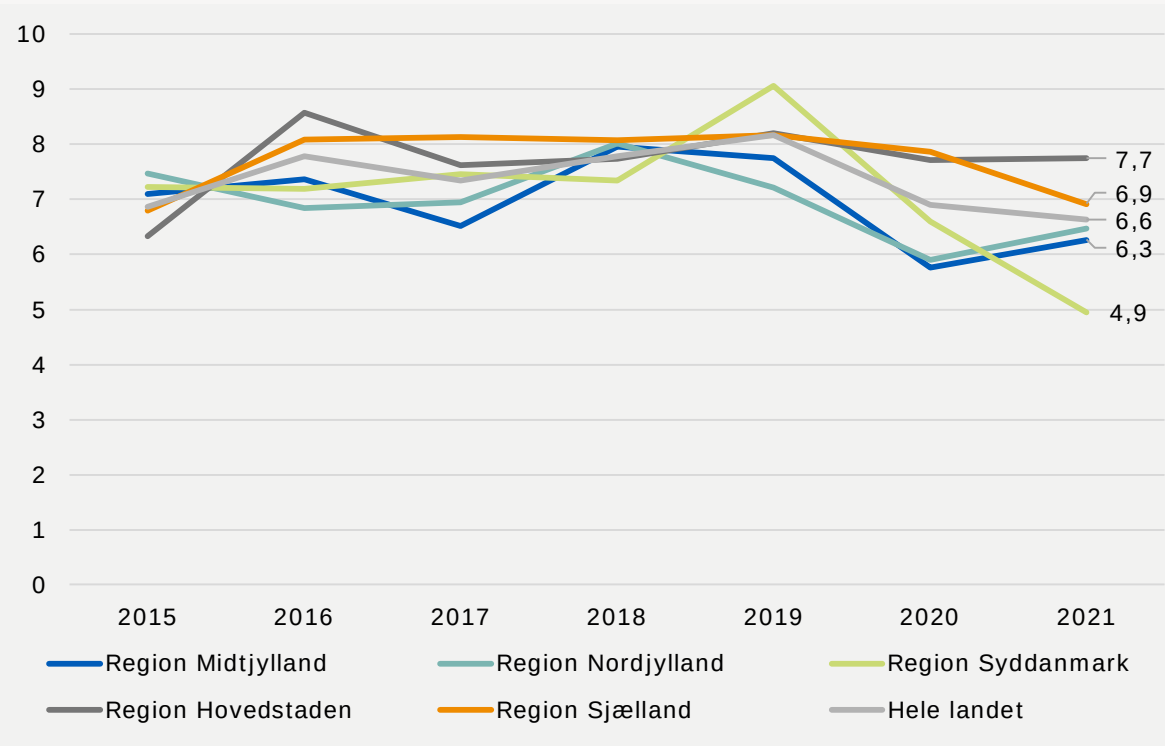
Fald i antallet af konkurser i Region Midtjylland fra 2015 til 2021

En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 3.4 viser hvor stor en andel af virksomhederne, der i perioden 2015 til 2021 blev erklæret konkurs i Region Midtjylland, de øvrige regioner og hele landet – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder.

Det fremgår, at andelen af konkurser i Region Midtjylland set over hele perioden har ligget under landsgennemsnittet. Generelt er der ikke store forskelle i konkursraten mellem regionerne. Region Hovedstaden har den højeste konkursrate set over hele perioden. Antallet af konkurser i Region Midtjylland er faldet fra syv pr. 1.000 virksomheder i 2015 til ca. seks konkurser pr. 1.000 virksomheder i 2021. Figuren viser også, at antallet af konkurser på landsplan har været svagt faldende under coronakrisen, hvilket naturligvis skal ses i lyset af adgangen til hjælpepakker. Der har dog været en mindre stigning i antal konkurser i Region Midtjylland i 2021 i forhold til 2020.

Tabellen til højre viser, hvordan konkurserne fordeler sig på hovedsektorer i Region Midtjylland. Som det fremgår, er service og handel samt bygge og anlæg de sektorer, der har oplevet flest konkurser over årene. I 2021 er der flest konkurser inden for service, der også er et område, som har været ekstra hårdt ramt af nedlukninger under coronakrisen.

Figur 3.4. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2015-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2021 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2015-20.

Tabel 3.1. Fordeling af konkurser i Region Midtjylland på hovedsektorer, 2015-21

Sektor	2015	2018	2021
Service	29%	32%	37%
Bygge og anlæg	17%	18%	22%
Handel	30%	25%	19%
Transport	6%	8%	12%
Industri	9%	9%	6%
Primære erhverv	9%	8%	4%
I alt	100 %	100 %	100 %

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder).

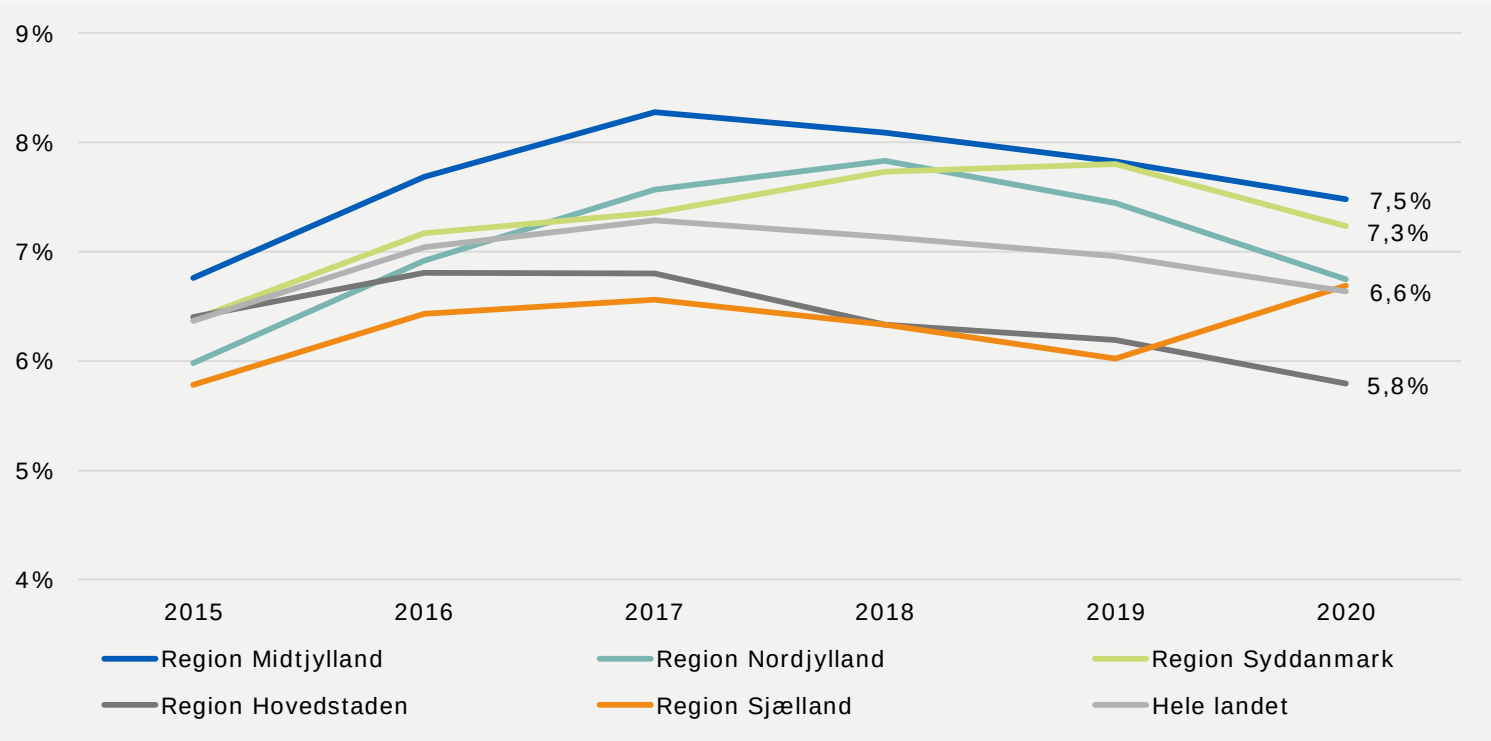
Region Midtjylland har den højeste andel af vækstvirksomheder

Figur 3.5 viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2015 til 2020. Det fremgår, at andelen i Region Midtjylland har ligget på syv til otte pct. over årene, hvilket er den højeste andel blandt regionerne. Over de seneste tre år har der været en lille tilbagegang i andelen af vækstvirksomheder i alle regioner på nær Region Sjælland.

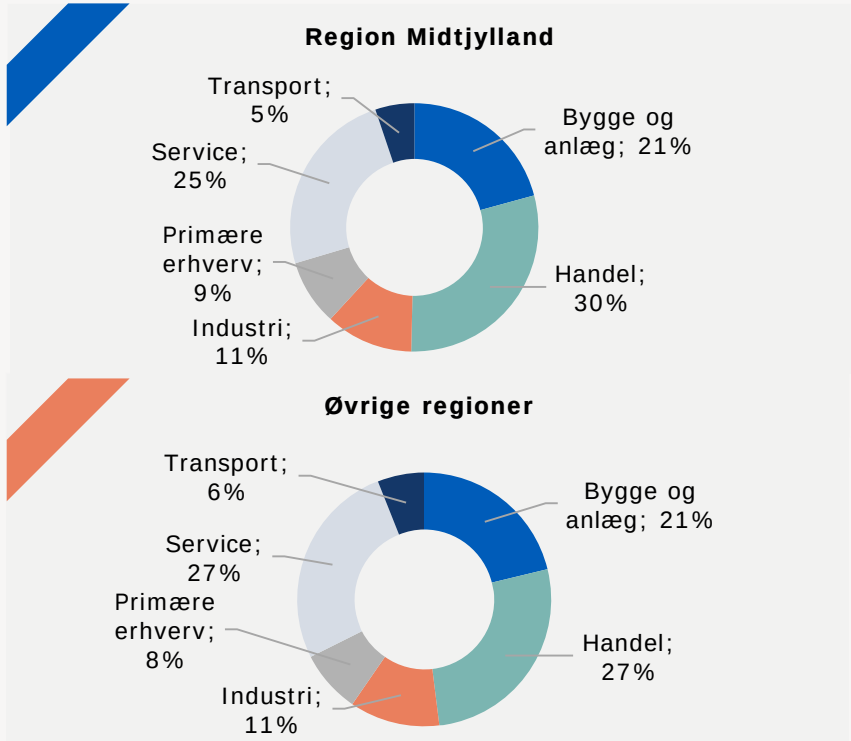
Figuren til højre giver et overblik over, hvordan vækstvirksomhederne fordeler sig på hovedsektorer i 2020 i Region Midtjylland og de øvrige regioner. Det fremgår, at service og handel står for mere end halvdelen af alle vækstvirksomheder i Region Midtjylland og de øvrige regioner.

Sektorfordelingen af vækstvirksomhederne i Region Midtjylland ligner i høj grad fordelingen i de øvrige regioner.

Figur 3.5. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2015-20

Figur 3.6. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2020

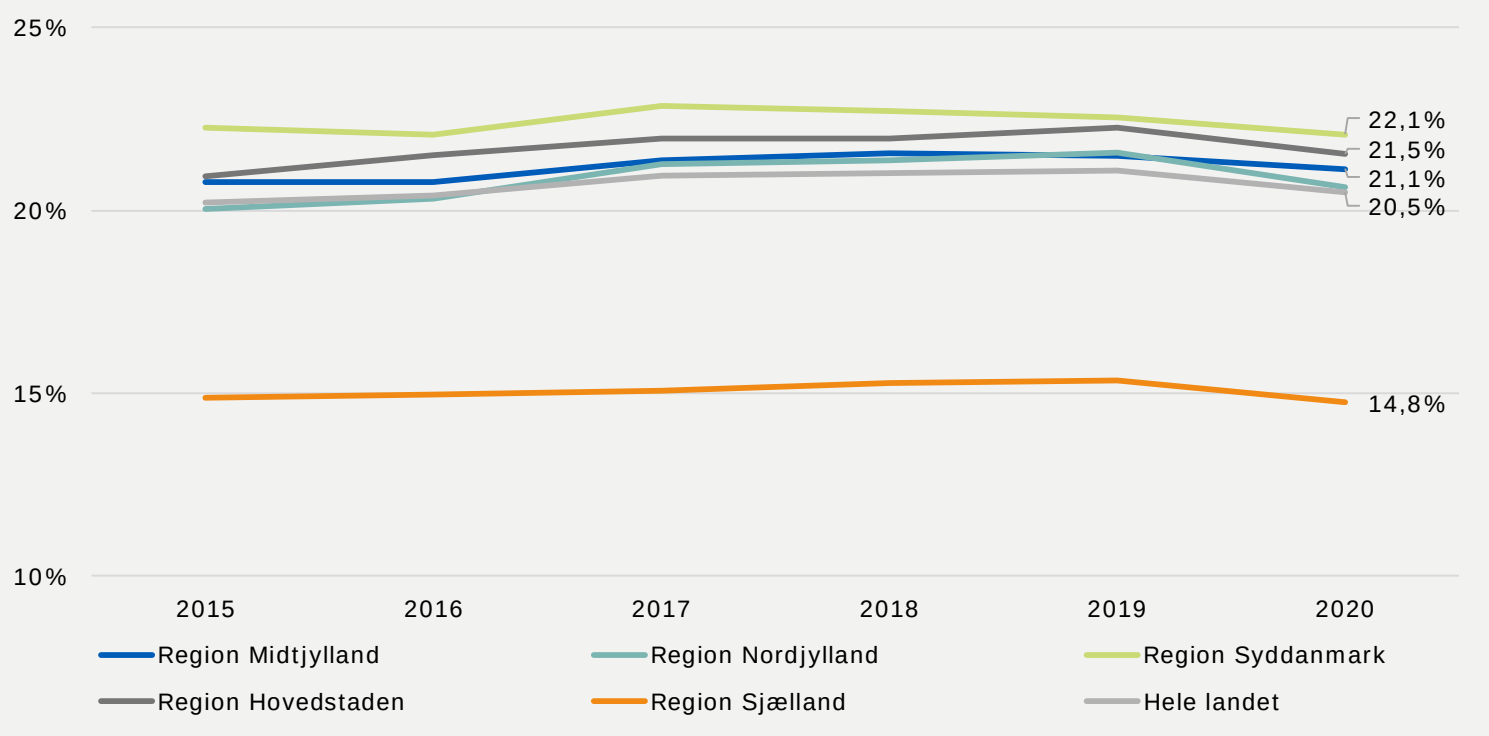
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv.

Andelen af eksportvirksomheder i Region Midtjylland er over landsgennemsnittet

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse. Figur 3.7 viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport fra 2015 til 2020. I 2020 var omkring 21 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland eksportvirksomheder, hvilket er over landsgennemsnittet. Det fremgår, at andelen af eksportvirksomheder kun varierer lidt mellem regionerne. Region Sjælland ligger dog fem til syv procentpoint under de øvrige regioner.

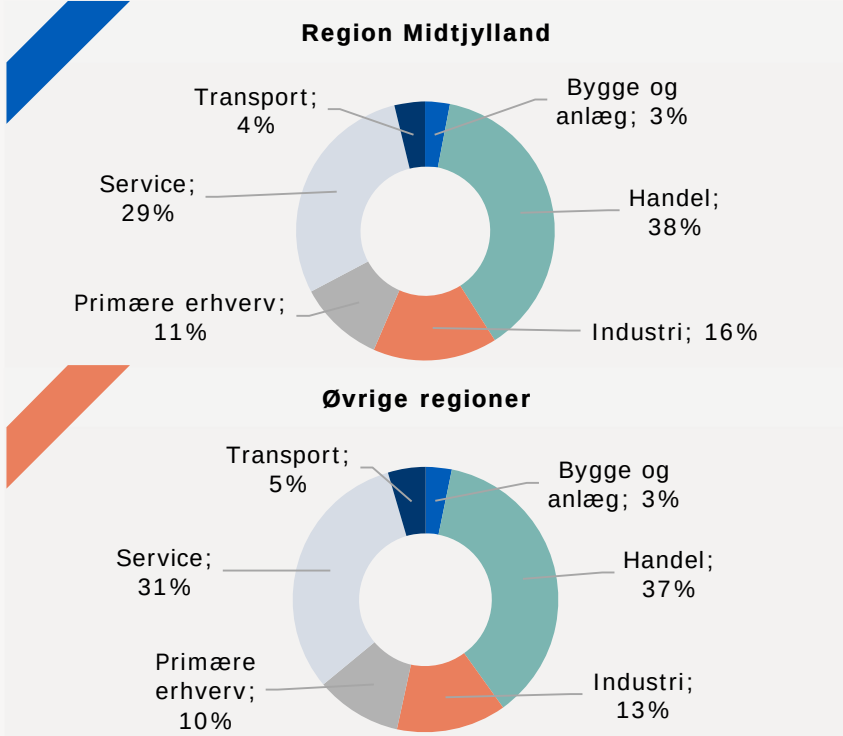
Fordelingen af eksportvirksomheder på sektorer i Region Midtjylland ligner i høj grad fordelingen i de øvrige regioner, som vist i Figur 3.8. Knap 70 pct. af eksportvirksomhederne ligger inden for handel og service. Derefter følger industrivirksomheder, som udgør 16 pct. af eksportvirksomhederne i Region Midtjylland. Det er en andele højere end for de øvrige regioner, hvilket afspejler, at Region Midtjylland er specialiseret inden for industri, som vist på side 11.

Figur 3.7. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.8. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

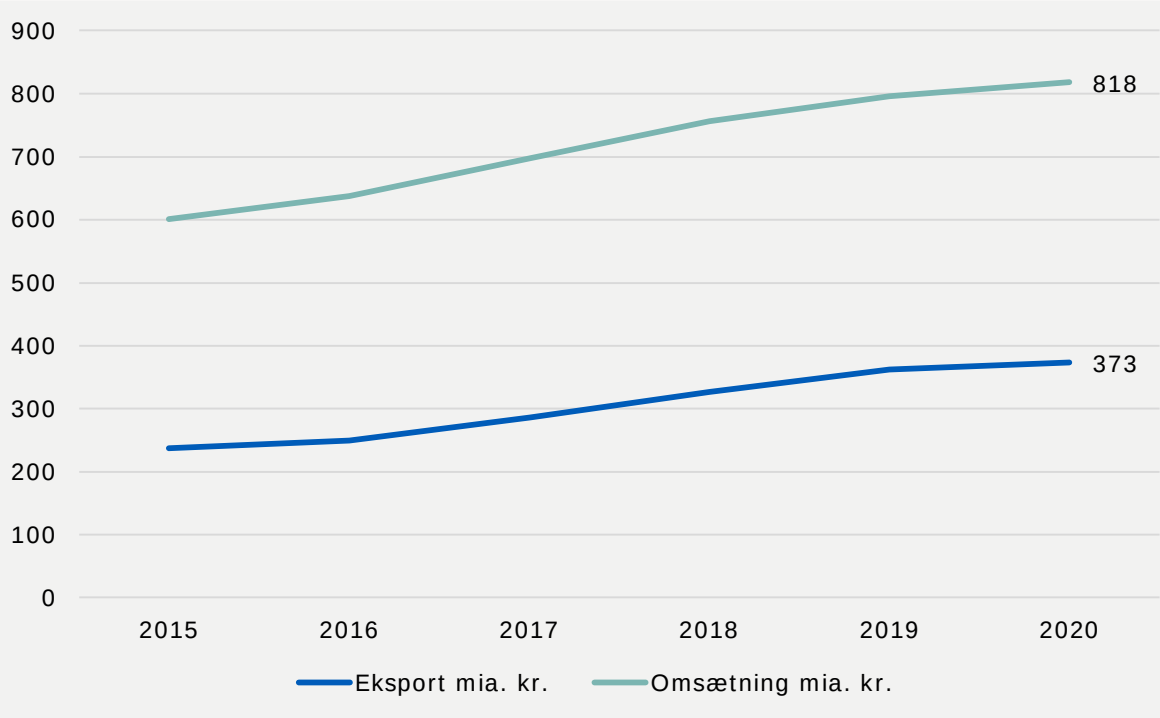
Stor vækst i eksportværdien blandt eksporterende virksomheder i Region Midtjylland

Mens analysen på forrige side gav et billede af hvor mange virksomheder, der eksporterer, giver figurene nedenfor et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt virksomheder, der afsætter varer uden for landets grænser. Samtidig viser Figur 3.9 udviklingen i den samlede omsætning blandt virksomheder med eksport.

Figur 3.9 viser, at den samlede eksportværdi i Region Midtjylland er steget med ca. 150 mia. kr. i perioden 2015 til 2020. I 2015 eksporterede virksomheder i regionen varer og tjenester for en samlet værdi af 238 mia. kr., mens tallet i 2020 var steget til 373 mia. kr. Det svarer til en stigning på 57 pct. (i faste priser er stigningen 49 pct.). Tilsvarende har der været en stor vækst i den samlede omsætning blandt regionens eksportvirksomheder. I 2015 var den samlede omsætning ca. 600 mia. kr., mens den i 2020 var på 820 mia. kr.

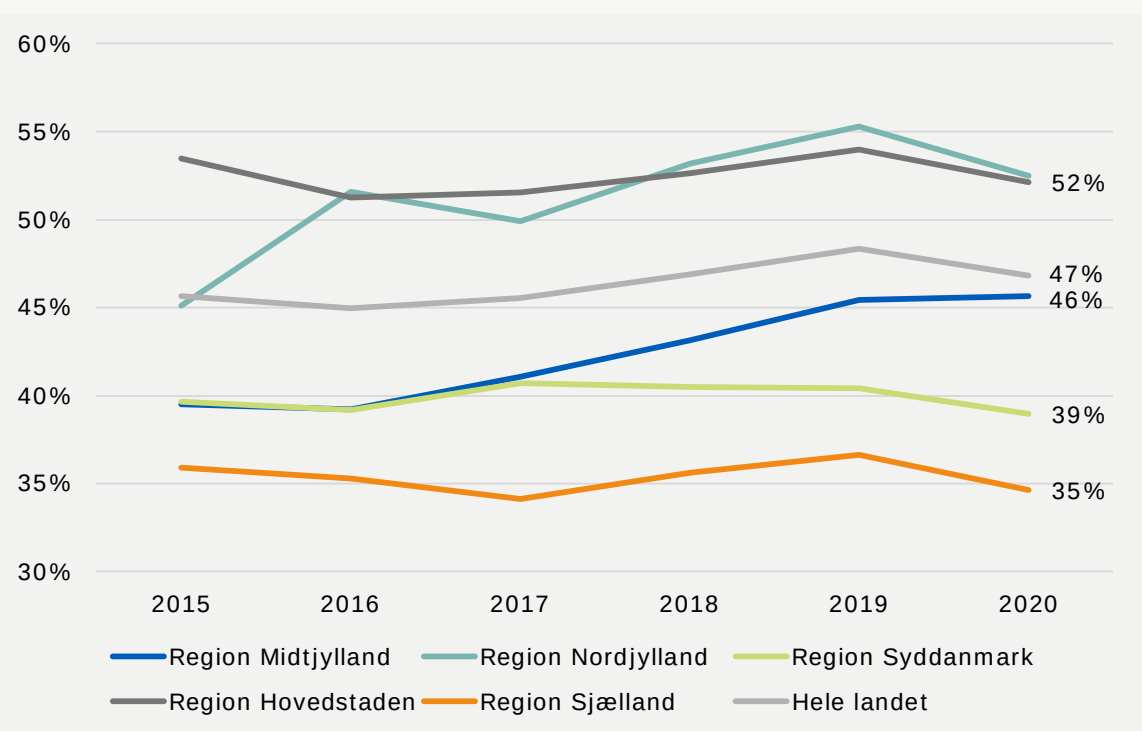
Eksportens andel af den samlede omsætning er i Region Midtjylland steget fra at udgøre 40 pct. 2015 til ca. 46 pct. i 2020, som vist i Figur 3.10. Væksten i eksportens andel af den samlede omsætning i Region Midtjylland er større end på landsplan. Den stærkere vækst betyder, at eksportandelen i Region Midtjylland i 2020 kom på niveau med landsgennemsnittet.

Figur 3.9. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Region Midtjylland i mia. kr., 2015-20 (løbende priser)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik
Note: Eksporten er opgjørt som virksomhedernes samlede salg fratrasket indenlandsk salg.

Figur 3.10. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik
Note: Eksporten er opgjørt som virksomhedernes samlede salg fratrasket indenlandsk salg.

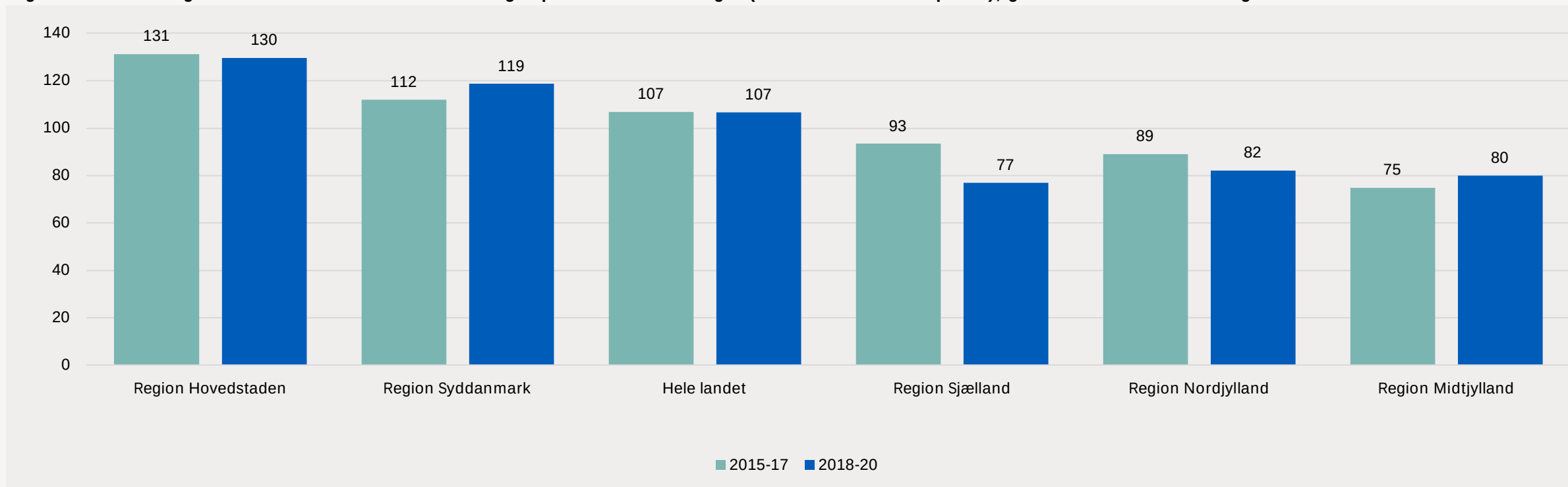
Lave investeringer blandt virksomheder i Region Midtjylland

Figuren nedenfor viser virksomhedernes nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i perioderne 2015 til 2017 og 2018 til 2020 og tegner dermed et billede af, i hvor høj grad virksomhederne investerer i nyt udstyr og ny teknologi. Nettoinvesteringer (bruttoinvesteringer minus afskrivninger) er således udtryk for udvidelsen af kapitalapparatet (investeringer + bygninger).

Figuren viser, at virksomhedernes nettoinvesteringer i Region Midtjylland var på et lavere niveau end i de øvrige regioner i 2015 til 2017, hvor især virksomheder i Region Hovedstaden skilte sig ud med nettoinvesteringerne pr. fuldtidsbeskæftiget på 131.000 kr. Forklaringen på de relativt høje investeringer i Region Hovedstaden er formentlig, at der er mange virksomheder inden for life science, der typisk foretager store investeringer i nyt udstyr og teknologi.

Fra 2015-2017 til 2018-2020 steg nettoinvesteringerne pr. fuldtidsbeskæftiget i Region Midtjylland fra 75.000 kr. til 80.000 kr. Dermed er forskellene til resten af landet indsnævret noget, og nettoinvesteringerne i perioden 2018 til 2020 var på et højere niveau end i Region Sjælland. Dog ligger investeringerne i Region Midtjylland stadig noget under investeringerne i Region Syddanmark og Region Hovedstaden.

Figur 3.11. Udvikling i virksomhedernes nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr. – løbende priser), gennemsnit for 2015-17 og 2018-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Nettoinvesteringer er opgjort som forskellen mellem tilgangen og afgangene af investeringer i virksomhederne.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4 Temaafsnit om kvalificeret arbejdskraft

Dette temaafsnit handler om virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Indledningsvist vises arbejdsstyrkens fordeling på uddannelses-niveauer samt hvor mange, som deltager i efter- og videre-uddannelse. Derudover vises, hvor meget udenlandsk arbejdskraft vægter i den private beskæftigelse.

Til sidst vises data for forgæves rekruttering, der giver en indikation af virksomhedernes udfordringer med at skaffe arbejdskraft.

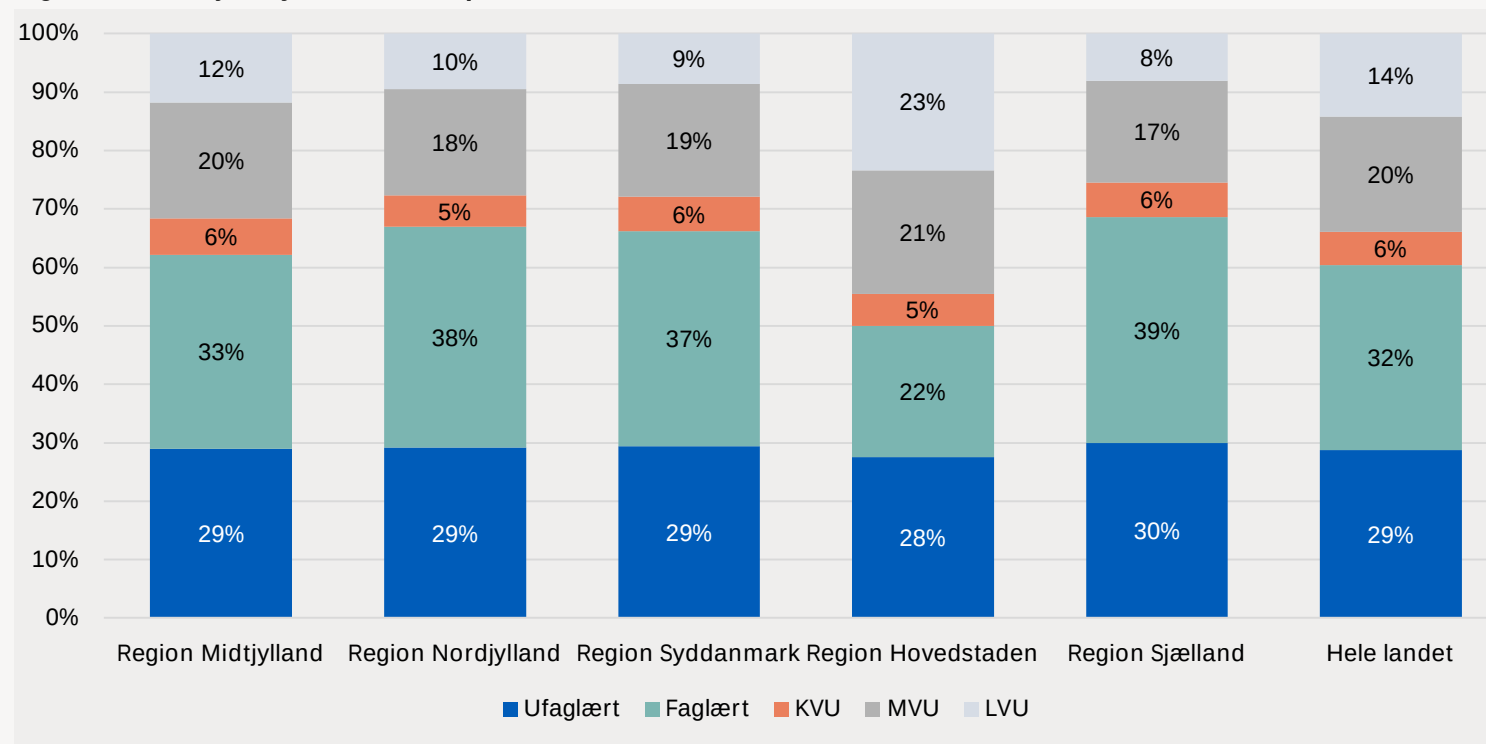
Den uddannelsesmæssige sammensætning i Region Midtjylland ligger tæt på landsgennemsnittet

Arbejdsstyrkens kompetenceniveau er en vigtig rammebetingelse for erhvervslivet og har betydning for vækstmulighederne for forskellige erhverv. Figur 4.1 viser arbejdsstyrken fordelt på uddannelsesniveauer i Region Midtjylland, de øvrige regioner og hele landet.

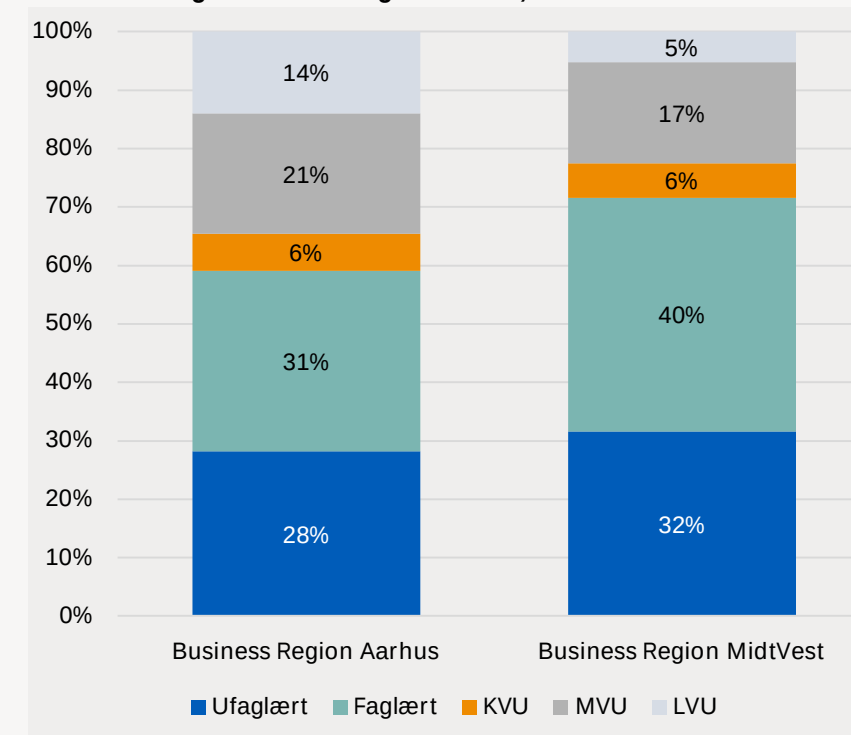
Det fremgår, at arbejdsstyrkens uddannelsesniveau i Region Midtjylland i høj grad ligner landsgennemsnittet. En tredjedel af arbejdsstyrken i Region Midtjylland har en erhvervsfaglig baggrund, mens en tilsvarende andel har en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Region Hovedstaden skiller sig ud fra de andre regioner ved at have en væsentlig højere andel af arbejdsstyrken med en lang videregående uddannelse.

I Figur 4.2 fremgår arbejdsstyrkens uddannelsesniveau for de to Business Regions i Region Midtjylland. Figuren viser, at der er visse forskelle i uddannelsessammensætning mellem de to dele af regionen. I Business Region Aarhus har lidt over en tredjedel af arbejdsstyrken en mellemlang eller lang videregående uddannelse, mens det kun er tilfældet for 22 pct. i Business Region MidtVest. Omvendt er der en højere andel af faglærte i Business Region Midtvest. Forskellene i arbejdsstyrkens uddannelsesniveau afspejler sig i de to områders erhvervsstruktur, hvor der i Business Region Aarhus er flere virksomheder inden for videnservice, mens industrien fylder mere i Business Region MidtVest.

Figur 4.1. Arbejdsstyrken fordelt på uddannelsesniveau, 2020

Figur 4.2. Arbejdsstyrken fordelt på uddannelsesniveau, Business Region Aarhus og MidtVest, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Personer med uoplyst uddannelse indgår ikke i opgørelsen. KVV=kortere videregående uddannelser; MVU=mellemlange videregående uddannelser; LVU=længerevarende videregående uddannelser. De to business regions består af følgende kommuner; Business Region Aarhus: Hedensted, Horsens, Skanderborg, Samsø, Odder, Norddjurs, Syddjurs, Randers, Favrskov, Silkeborg, Viborg, Aarhus. Business Region MidtVest: Skive, Lemvig, Struer, Holstebro, Herning, Ringkøbing-Skjern, Ikast-Brande.

Fald i efteruddannelsesaktiviteterne under coronakrisen i Region Midtjylland og hele landet

Nye kvalifikationer erhverves ikke alene gennem formelle uddannelser, men også via løbende opkvalificering. Tabellen nedenfor viser hvor stor en del af arbejdsstyrken, der er blevet opkvalificeret gennem voksen- og efteruddannelse (VEU) i to forskellige perioder.

I perioden 2015 til 2017 var deltagelsesgraden i VEU for Region Midtjylland 12 pct. og dermed på niveau med landsgennemsnittet. Andelen, der deltog i VEU, faldt betydeligt i Region Midtjylland og de øvrige regioner i perioden 2018 til 2020. Forklaringen er formentlig en kombination af nedlukninger under coronakrisen i 2020 (herunder på erhvervsskoler og AMU-centre) og højkonjunktur fra 2018 til 2019, der kan afholde virksomheder fra at investere i efteruddannelse.

Tabel 4.1. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2015-2020

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2015-2017	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2018-2020
Region Midtjylland	12,0%	10,1%
Region Nordjylland	13,7%	11,9%
Region Syddanmark	13,2%	11,0%
Region Hovedstaden	10,0%	8,3%
Region Sjælland	11,5%	9,7%
Hele landet	11,7%	9,8%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

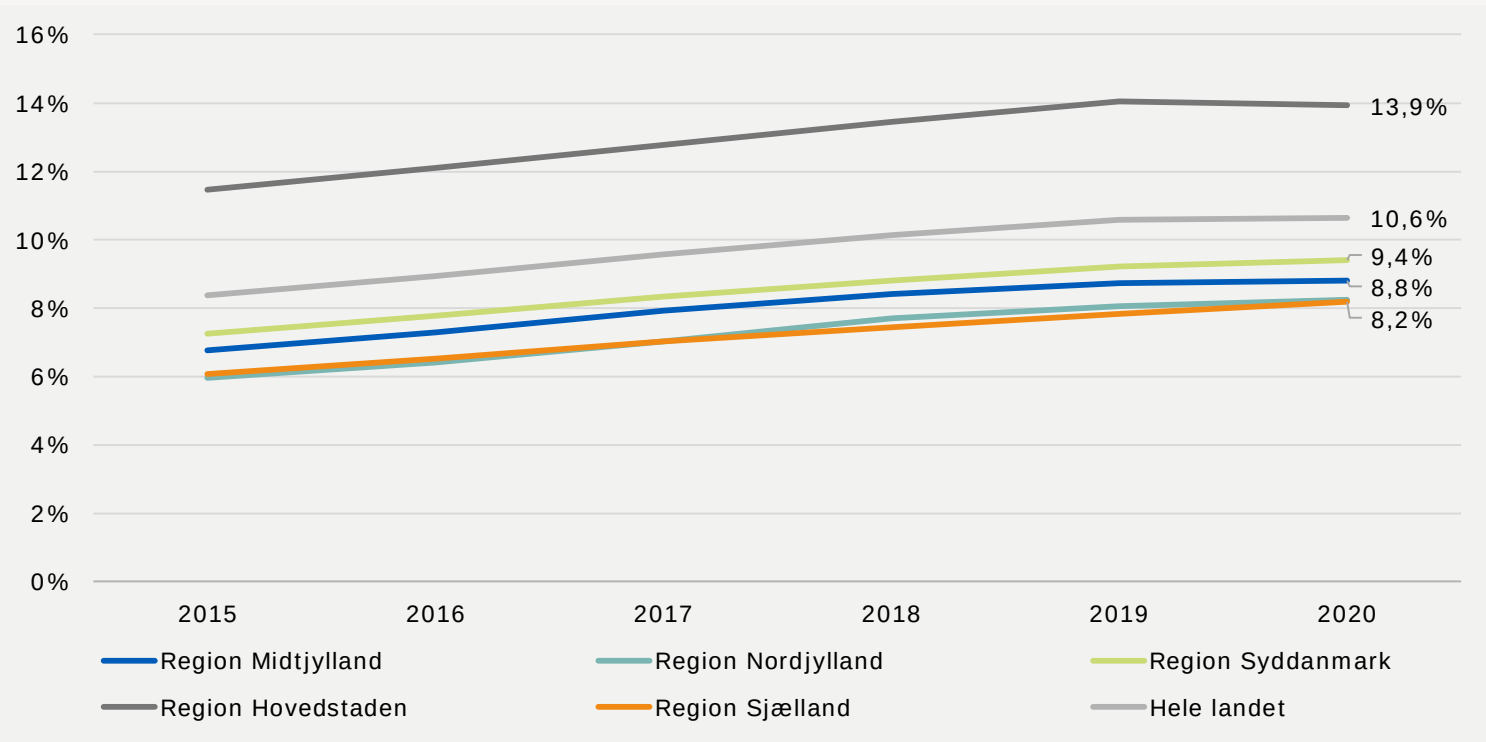
Lavere andel af udenlandske medarbejdere i Region Midtjylland end på landsplan

Adgangen til udenlandsk arbejdskraft er vigtig for mange virksomheders muligheder for at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Samtidig kan udenlandsk arbejdskraft bidrage med supplerende kompetencer og viden om udenlandske markeder, der kan styrke virksomhedernes udviklingsmuligheder.

Overordnet set er andelen af udenlandske medarbejdere steget i alle landets fem regioner. I Region Midtjylland er andelen af udenlandske medarbejdere steget fra at udgøre ca. syv pct. i 2015 til knap ni pct. i 2020. Andelen af udenlandske medarbejdere i regionen er fortsat lavere end landsgennemsnittet, der i 2020 lå på 10,6 pct. Det højere landsgennemsnit skyldes, at der er en meget høj andel af udenlandsk arbejdskraft i Region Hovedstaden.

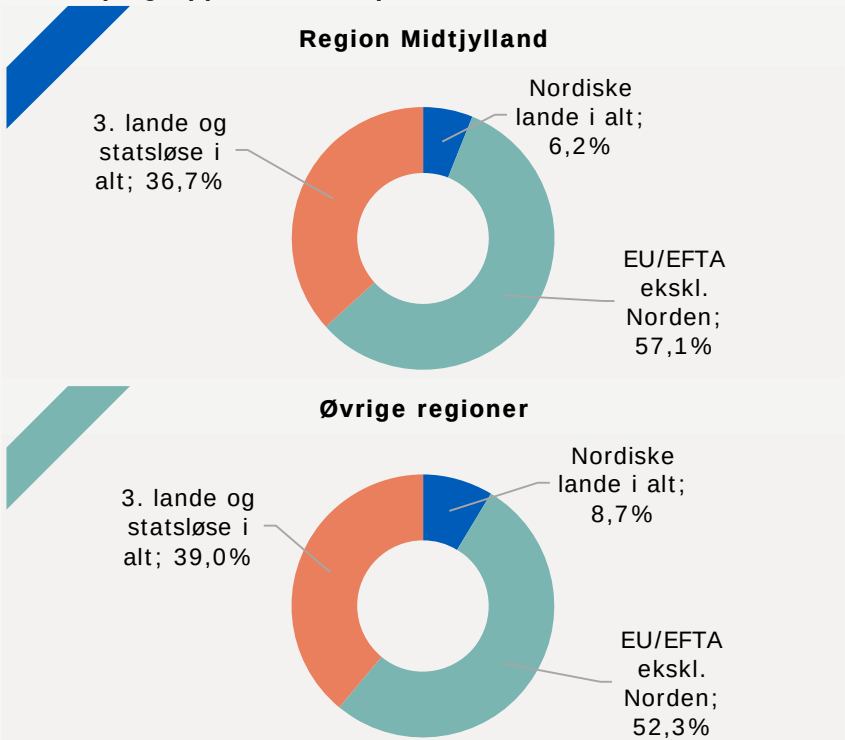
Når det gælder sammensætningen af den udenlandske arbejdskraft i Region Midtjylland, kommer 57 pct. af medarbejderne fra EU- og EFTA-lande, som vist i figuren til højre. Sammensætningen af de udenlandske medarbejdere i Region Midtjylland svarer nogenlunde til de øvrige regioner.

Figur 4.3. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2015-2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
 Note: EFTA er den Europæiske Frihandelssammenslutning og består af Island, Liechtenstein, Norge og Schweiz.

Figur 4.4. Fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere fordelt på grupper af lande pr. 4. kvartal 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

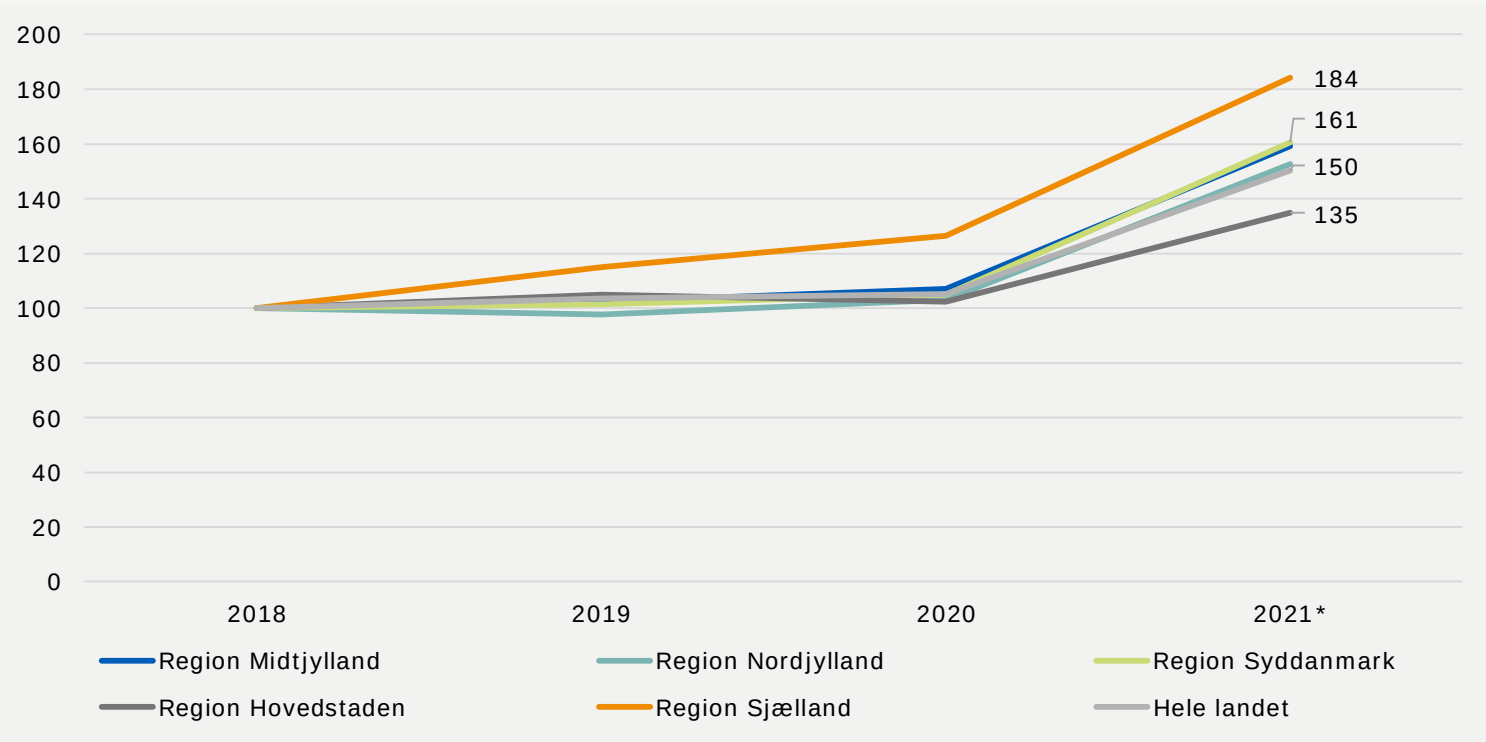
Stor vækst i antallet af opslåede stillinger i Region Midtjylland og hele landet

En indikator for presset på arbejdsmarkedet er udviklingen i omfanget af jobopslag, der afspejler efterspørgslen på arbejdskraft. Figur 4.5 viser udviklingen i opslåede stillinger siden 2018 i Region Midtjylland, de øvrige regioner og hele landet.

Det fremgår, at der for alle landets regioner er sket en markant stigning i antallet af opslåede stillinger. En del af forklaringen på den store vækst er formentlig rekruttering af personale til landets testcentre kombineret med en generelt stigende økonomisk aktivitet i landet.

Figuren til højre viser fordelingen af de opslåede stillinger på hovedsektorer. Som det fremgår, har der i 2021 i Region Midtjylland været mange jobopslag inden for servicesektoren samt sundhed og pædagogik, der domineres af offentlige aktører. Det samme billede gør sig gældende for de øvrige regioner.

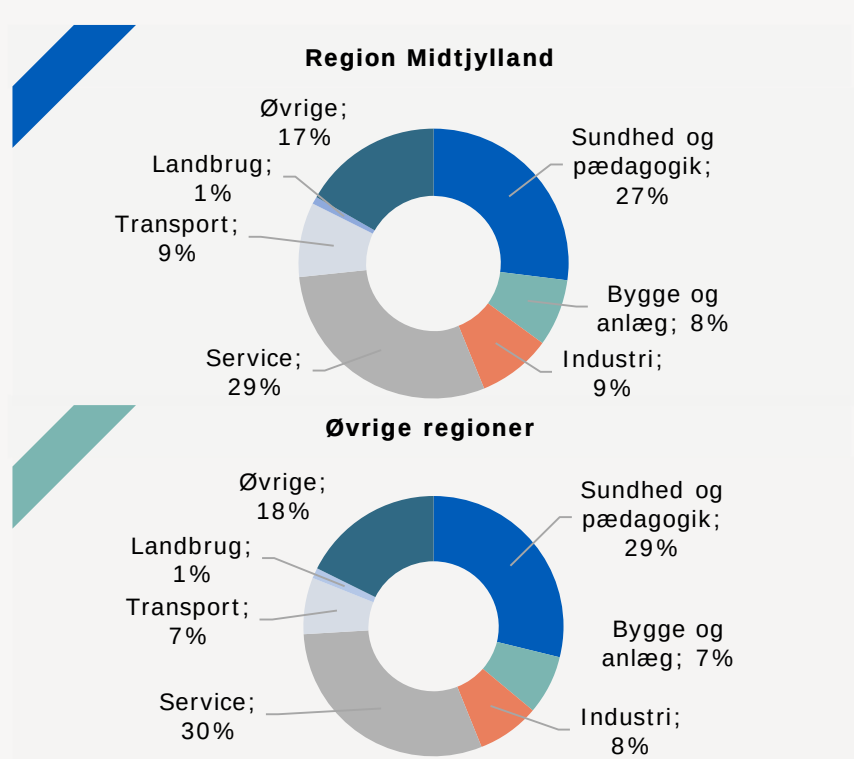
Figur 4.5. Indekseret udvikling i antal opslåede stillinger (2018=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra jobindsats.dk.

Note: Inddelingen på sektorer i figuren til højre er baseret på en gruppering af erhvervsgrupperingen under jobindeks.dk. Antallet af stillinger på årsbasis er summeret på måneder. I 2021 går data kun frem til og med november. I antallet af opslåede stillinger indgår også deltidsansatte og vikarer.

Figur 4.6. Fordeling af opslåede stillinger på sektorer, 2021

Store rekrutteringsudfordringer i hele landet

Virksomhedernes adgang til – og muligheder for at rekruttere – kvalificeret arbejdskraft er en grundlæggende forudsætning for virksomhedernes vækst.

Af kortet til højre fremgår antallet af forgæves rekrutteringsforsøg for de otte regionale arbejdsmarkedsråd for perioden juni til november 2021. Den forgæves rekrutteringsrate (andelen af alle rekrutteringsforsøg der har været forgæves) er angivet i parentes.

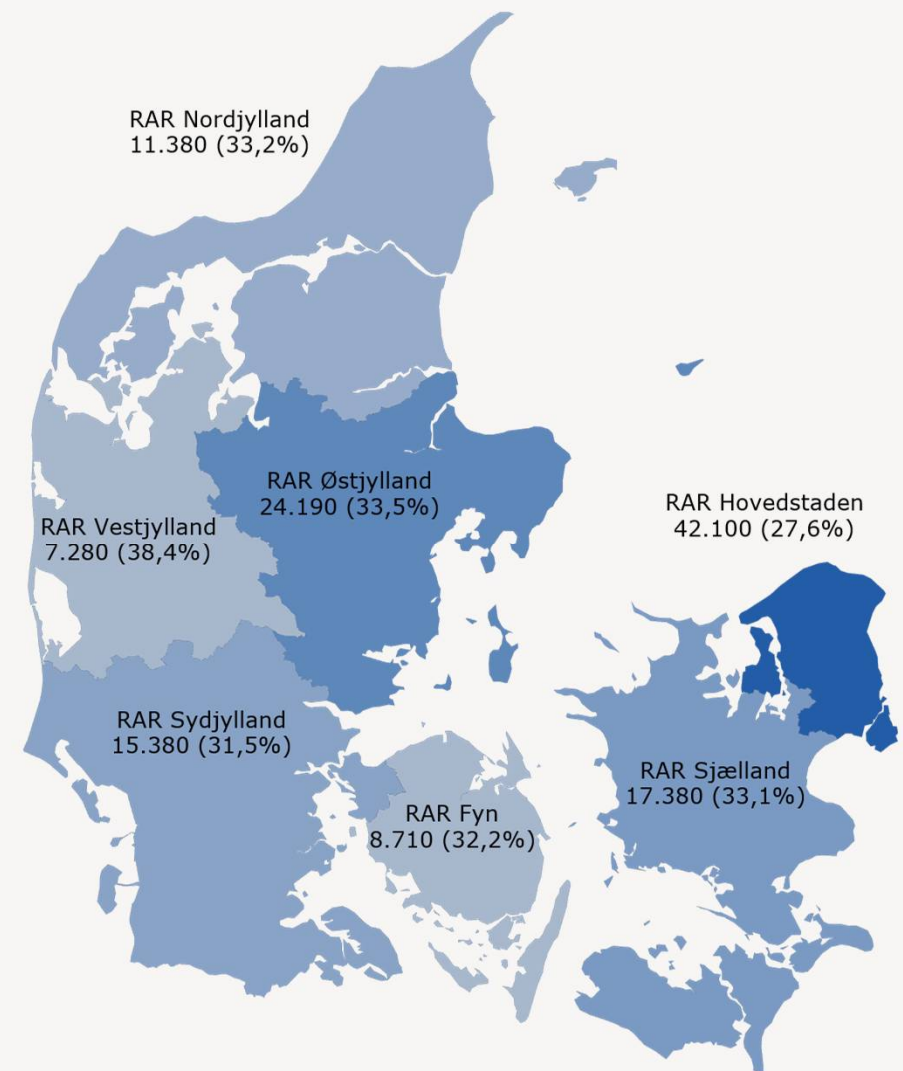
Forgæves rekrutteringer dækker over stillinger, der ikke blev besat eller besat af en person uden alle de ønskede kvalifikationer.

Generelt viser figuren, at virksomheder i hele landet oplever udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft.

I RAR Østjylland har der været 24.190 forgæves rekrutteringsforsøg, mens der i RAR Vestjylland har været 7.280. Det svarer til, at henholdsvis 33,5 pct. og 38,4 pct. af virksomhedernes rekrutteringsforsøg i de to arbejdsmarkedsråd mislykkes. Set for hele Region Midtjylland er det ca. 35 pct. af alle rekrutteringsforsøg, der er forgæves.

Andelen af forgæves rekrutteringsforsøg ligger generelt set lidt over de øvrige arbejdsmarkedsråd, hvor omkring 30 til 32 pct. af rekrutteringsforsøgene mislykkes. Den laveste andel af forgæves rekrutteringsforsøg er i RAR Hovedstaden, hvor lidt over 27 pct. af rekrutteringsforsøgene mislykkes.

Figur 4.7. Forgæves rekrutteringsforsøg i perioden juni til og med november 2021, fordelt på RAR-områder

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

Note: Den forgæves rekrutteringsrate angives som en andel og er forholdet mellem de rekrutteringsforsøg, som har været forgæves i forhold til alle rekrutteringsforsøg (summen af succesfulde og forgæves rekrutteringsforsøg). I figuren er denne angivet i parentes for hver af de otte regionale arbejdsmarkedsråd.

Mange mislykkede rekrutteringer inden for bygge og anlæg samt hoteller og restauranter

Tabel 4.1 viser den forgæves rekrutteringsrate – andelen af rekrutteringsforløb der mislykkes – for de 11 største brancher i Region Midtjylland og de øvrige regioner.

Tabellen viser, at lidt under halvdelen af rekrutteringsforsøgene inden for bygge og anlæg mislykkes. Også blandt de øvrige regioner har virksomheder inden for bygge og anlæg udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft.

Der er også stor mangel på arbejdskraft inden for en række andre brancher, herunder hoteller og restauranter samt transport og handel, hvor mellem 40-42 pct. af alle rekrutteringsforsøg i juni til november mislykkes i Region Midtjylland. Der er en lidt højere andel af rekrutteringsforsøg for virksomheder inden for hotel- og restaurationsbranchen, der mislykkes i Region Midtjylland end blandt de øvrige regioner. Relativt til de øvrige regioner oplever Region Midtjylland store rekrutteringsudfordringer inden for hoteller og restauranter samt handel, offentlig administration og industri.

Tabel 4.1. Forgæves rekrutteringsrate, juni-november 2021, for Region Midtjylland og hele landet, opdelt på brancher

Branche	Region Midtjylland	Øvrige regioner
Bygge og anlæg	45%	41%
Hoteller og restauranter	42%	34%
Transport	41%	39%
Handel	40%	31%
Anden operationel service	39%	38%
Offentlig administration	39%	26%
Industri	38%	28%
Sundhed og socialvæsen	33%	34%
Information og kommunikation	31%	27%
Videnservice	30%	29%
Undervisning	15%	21%

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarkedet og Rekruttering

Note: Tabellen viser den forgæves rekrutteringsrate for de 11 største brancher i Region Midtjylland målt på antal forgæves rekrutteringer. Øvrige regioner er beregnet som et gennemsnit af de fem regioner.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

--- 5 Temaafsnit om digitalisering

Dette temaafsnit sætter fokus på den digitale transformation i erhvervslivet.

De første sider viser it-beskæftigelsen i Region Midtjylland samt data for opkvalificering af medarbejderes it-kompetencer. Dernæst vises udviklingen i andelen af virksomhedernes omsætning, der stammer fra e-handel.

Efterfølgende ser afsnittet nærmere på udbredelsen af forskellige digitale forretningsmodeller og robotteknologier. Endeligt vises, hvor mange virksomheder i de fem regioner, der anvender forskellige avancerede softwareteknologier.

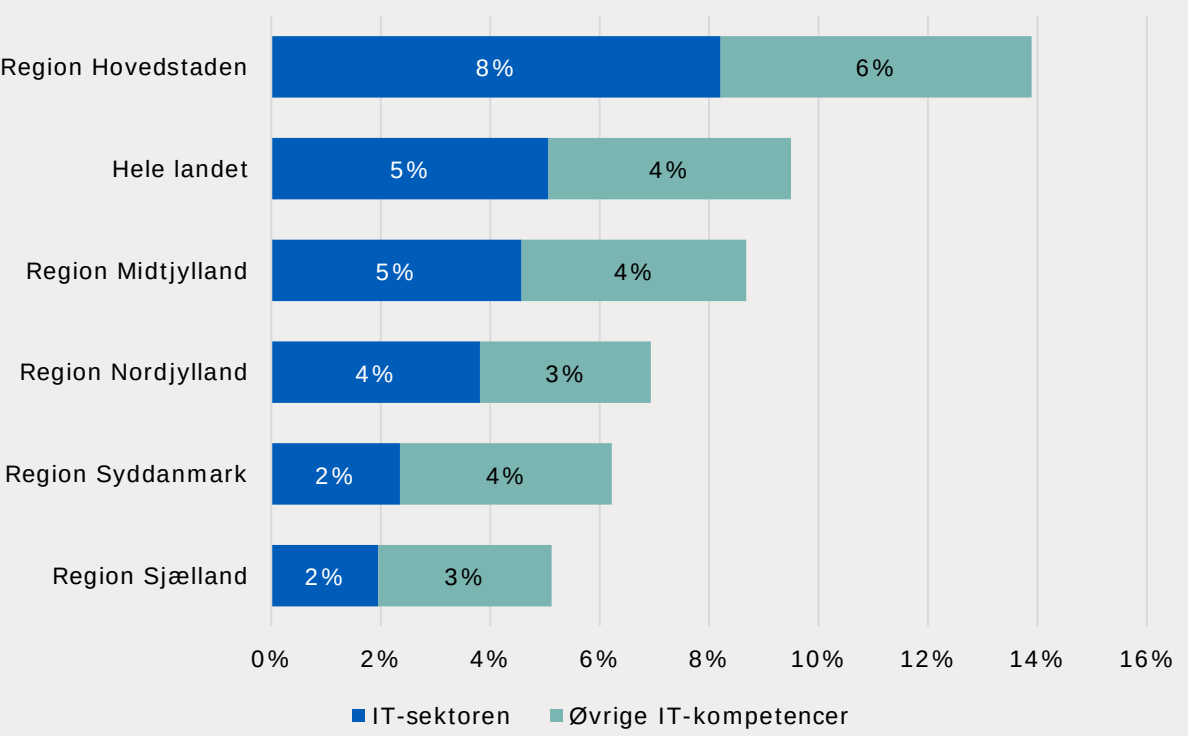
Betydelig vækst i it-beskæftigelsen i Region Midtjylland

En vigtig indikator for erhvervslivets evne til digital transformation er it-beskæftigelsen. Det vil sige antallet af personer, der arbejder med drift og udvikling inden for it. It-arbejdsmarkedet kan indeles i personer ansat i it-sektoren samt personer i andre brancher, der har en it-uddannelse eller er ansat i en it-stilling (øvrige it-kompetencer).

Som det fremgår af figuren til venstre, er it-beskæftigelsen klart størst i Region Hovedstaden efterfulgt af Region Midtjylland. It-beskæftigede udgjorde i 2020 lidt over otte pct. af den samlede beskæftigelse i Region Midtjylland – og er nogenlunde ligeligt fordelt på personer i og uden for it-sektoren.

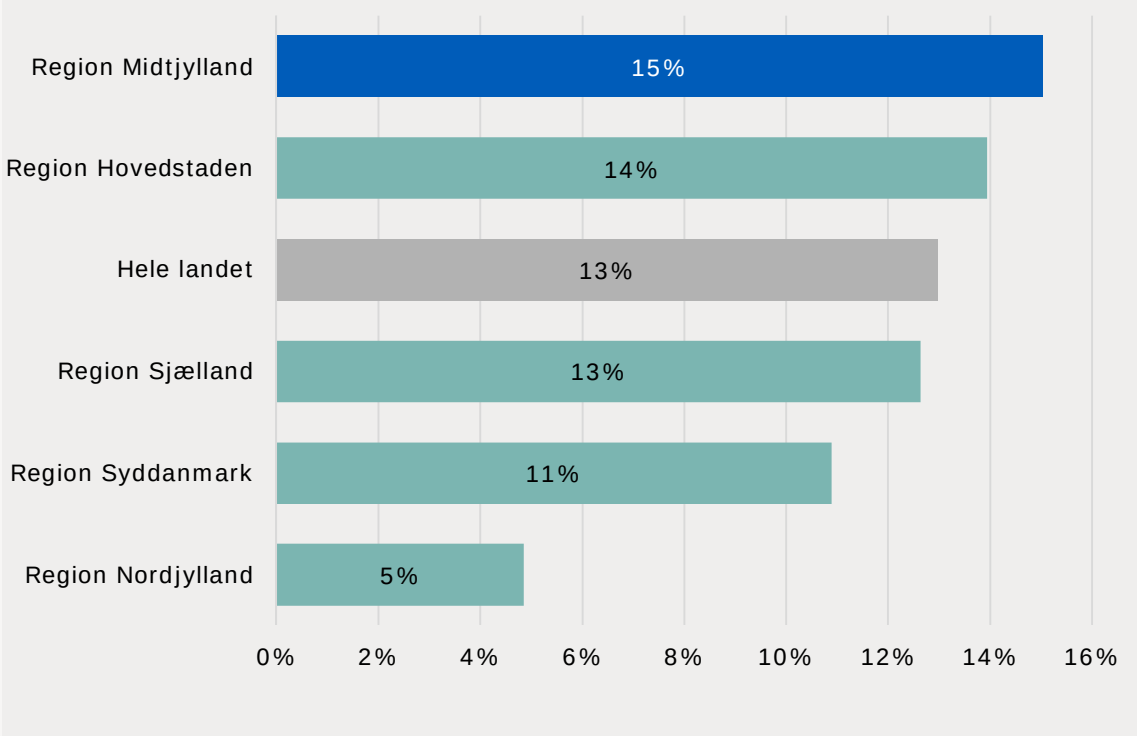
Figur 5.2 viser, at der siden 2015 har været en relativ stor vækst i it-beskæftigelsen i alle regioner. Den største vækst har fundet sted i Region Midtjylland, hvor antallet af it-jobs steg med 15 pct. i perioden. For hele landet har væksten været på 13 pct.

Figur 5.1. Andel it-beskæftigelse, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 5.2. Udvikling i beskæftigelsen på it-arbejdsmarkedet, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

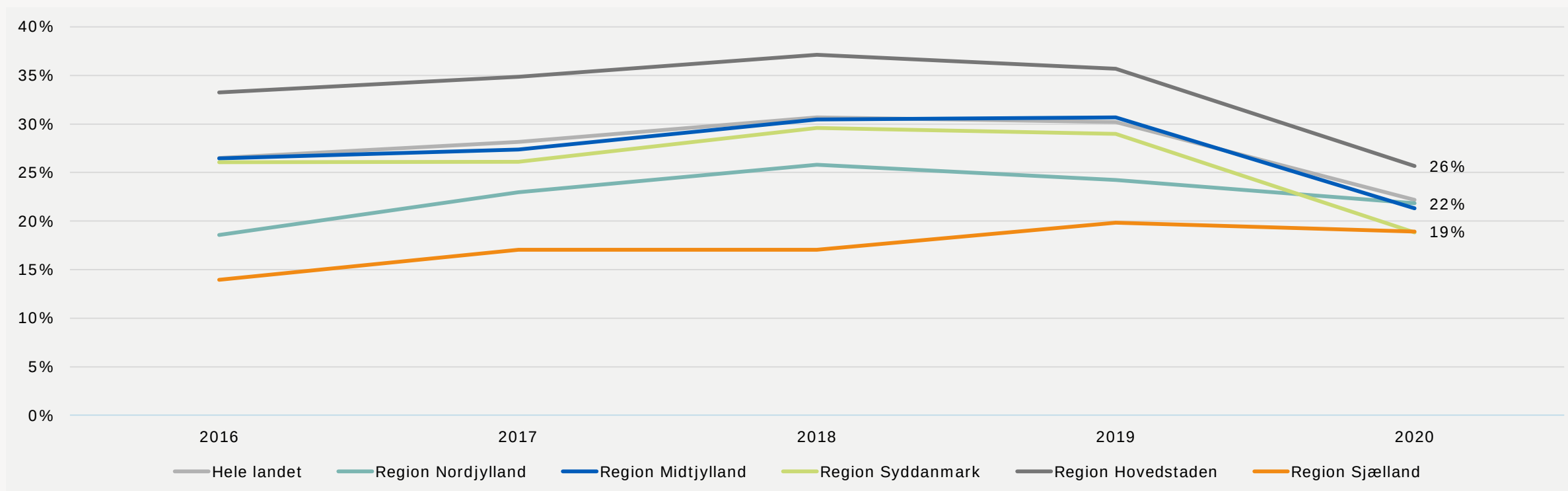
Mange virksomheder opkvalificerer medarbejderes it-kompetencer

En afgørende forudsætning, for at virksomhederne kan øge deres digitaliseringsniveau, er at medarbejderne udvikler de nødvendige it-færdigheder. Digitaliseringen udvikler sig hurtigt og åbner nye muligheder, der stiller nye krav til medarbejdernes kompetencer. Løbende opkvalificering er derfor afgørende for at kunne udnytte de nye muligheder, digitaliseringen skaber.

Figur 5.3 viser, hvor stor en andel af virksomheder med mindst 10 ansatte i de fem regioner og på landsplan, der har tilbudt opkvalificering af medarbejdernes it-færdigheder. Figuren viser, at 22 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland tilbød opkvalificering af medarbejdernes it-færdigheder i 2020. Det svarer til landsgennemsnittet.

Der har overordnet set været en vækst i antallet af virksomheder, der har tilbudt opkvalificering fra 2017 og frem til 2019 i alle regioner. For alle regioner ses et fald i 2020, hvilket formentlig skyldes, at adgangen til efter- og videreuddannelse under coronakrisen har været begrænset pga. nedlukninger – også på uddannelsesinstitutioner.

Figur 5.3. Andelen af virksomheder, der har tilbudt opkvalificering af medarbejdernes it-færdigheder, 2016-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

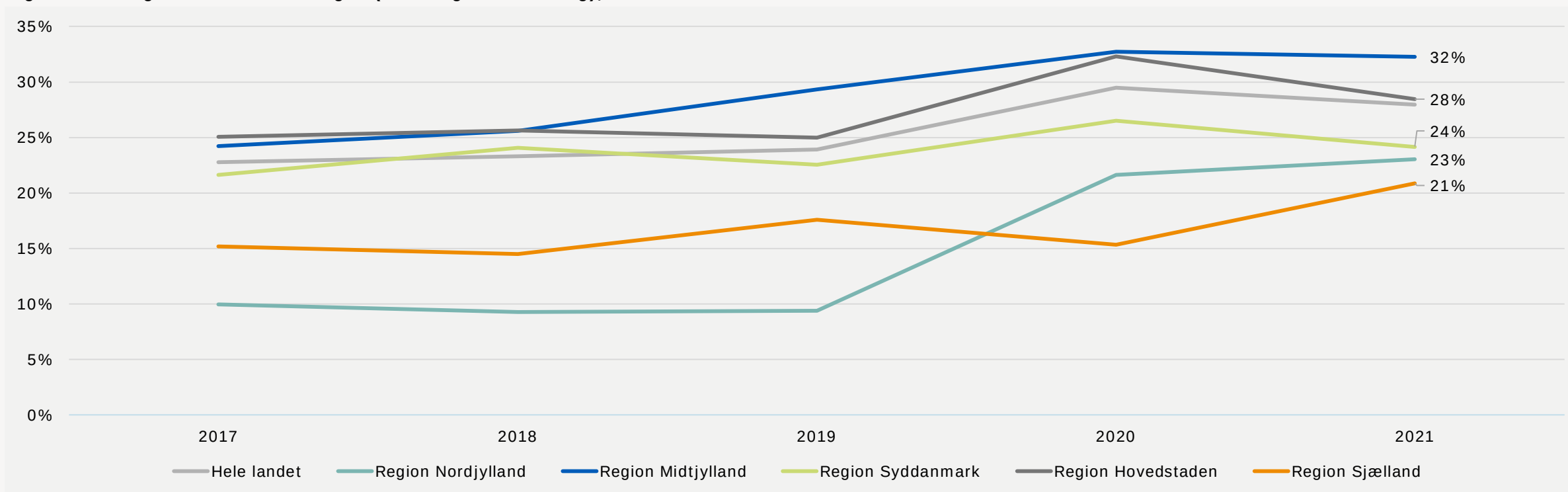
Stor fremgang i e-salg på tværs af landet og særligt i Region Midtjylland

Den stigende digitalisering betyder, at det bliver stadig vigtigere at have fokus på digitale salgskanaler. Et voksende antal virksomheder udvikler derfor webshops og digitale betalingsløsninger, lige som flere sælger via digitale platforme.

Figur 5.4 viser, hvor stor en andel e-salg (omsætning fra ordrer modtaget via hjemmesider, andre online netværk eller apps) udgør af virksomhedernes samlede omsætning i de fem regioner og på landsplan. Af figuren fremgår det, at blandt virksomheder i Region Midtjylland stammer hele 32 pct. af omsætningen fra e-handel, hvilket er den højeste andel blandt de fem regioner. Herefter følger virksomheder i Region Hovedstaden, hvor 28 pct. af omsætningen i 2021 stammede fra e-handel.

Af figuren fremgår det også, at e-salg over de seneste fem år har fået en større betydning for virksomheder i alle regioner. I 2017 udgjorde e-salg omkring 23 pct. af virksomhedernes samlede omsætning på landsplan, mens tallet i 2021 var steget til 28 pct. Andelen af omsætningen, der kommer fra e-salg, har også været stigende de seneste fem år i Region Midtjylland. I 2017 kom ca. en fjerdedel af virksomhedernes omsætning fra onlinesalg i Region Midtjylland.

Figur 5.4. E-salgs andel af omsætningen (web-salg eller EDI salg), 2017-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

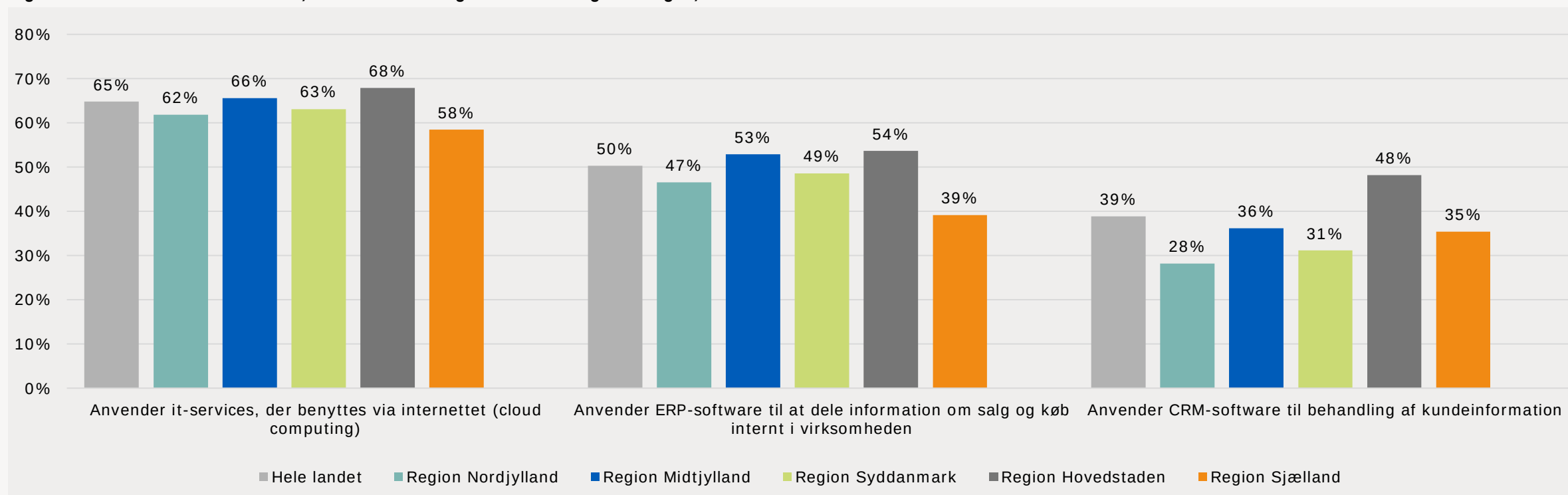
Mange virksomheder benytter digitale forretningsløsninger

En anden vigtig indikator for erhvervslivets digitaliseringsniveau er udbredelsen af forskellige digitale forretningsløsninger. I nedenstående figur er vist andelen af virksomheder på landsplan og i de fem regioner, der anvender digitale forretningsløsninger. Det fremgår, at en stor del af virksomhederne i Region Midtjylland har integreret forskellige digitale løsninger i deres forretningsmodel. Udbredelsen af digitale forretningsmodeller er dog størst blandt virksomheder i Region Hovedstaden.

I Region Midtjylland anvendte 66 pct. af virksomhederne i 2021 it-services, der benyttes via internettet (cloud computing), hvilket nogenlunde svarer til landsgennemsnittet. Generelt set er Cloud Computing den meste udbredte digitale forretningsløsning på tværs af regionerne. Derudover anvendte lidt over halvdelen af virksomhederne i Region Midtjylland ERP-software, der er systemer, som administrerer en virksomheds økonomiske aktiviteter, forsyningskæde, drift, produktion, etc.

CRM-systemer er den type af digitale forretningsløsninger, der anvendes af færrest virksomheder på tværs af regionerne. Det er kun lidt over en tredjedel af virksomhederne i Region Midtjylland, der anvendte CRM-systemer, hvilket er nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet. I Region Hovedstaden er det dog lige knapt halvdelen af virksomhederne, der anvendte CRM-systemer i 2021.

Figur 5.5. Andel af virksomheder, der anvender digitale forretningsløsninger, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

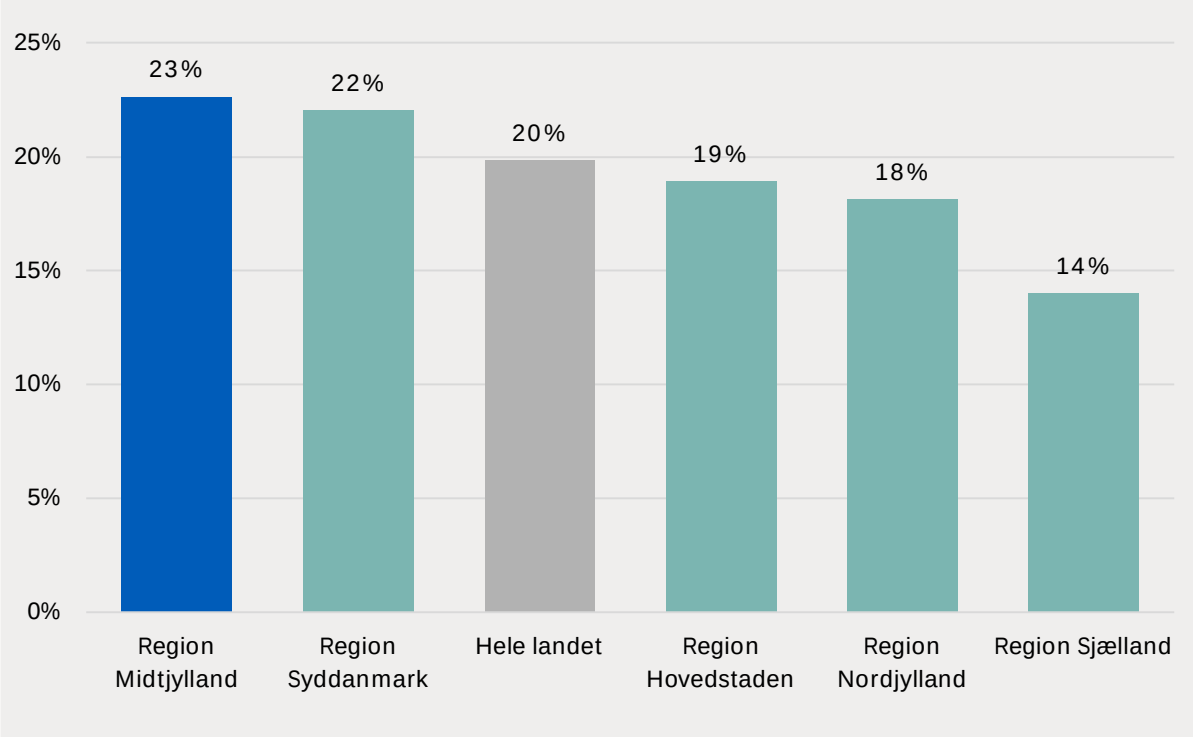
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte. Andelen af virksomheder, der anvender CRM-systemer er fra IT i anvendelse undersøgelsen fra 2020.

Knap hver fjerde virksomhed i Region Midtjylland anvender robotteknologi

Robotteknologi er en anden vigtig teknologi, der rummer et stort potentiale i forhold til at automatisere og optimere produktionen blandt danske virksomheder. Figuren til venstre viser udbredelsen af robotteknologi på landsplan og i de fem regioner. Figuren viser, at hver femte virksomhed i Danmark i 2021 anvendte mindst én type af robotteknologi. Robotteknologier er mest udbredt blandt virksomheder i Region Midtjylland, hvor 23 pct. af virksomhederne anvender robotter. Her er det vigtigt at have forskelle i erhvervsstrukturen mellem regionerne med i fortolkningen, da robotters relevans er forskellig på tværs af brancher. En af forklaringen på en større udbredelse af robotteknologi i Region Midtjylland og Region Syddanmark er formentlig, at industrien fylder meget i de to regioner.

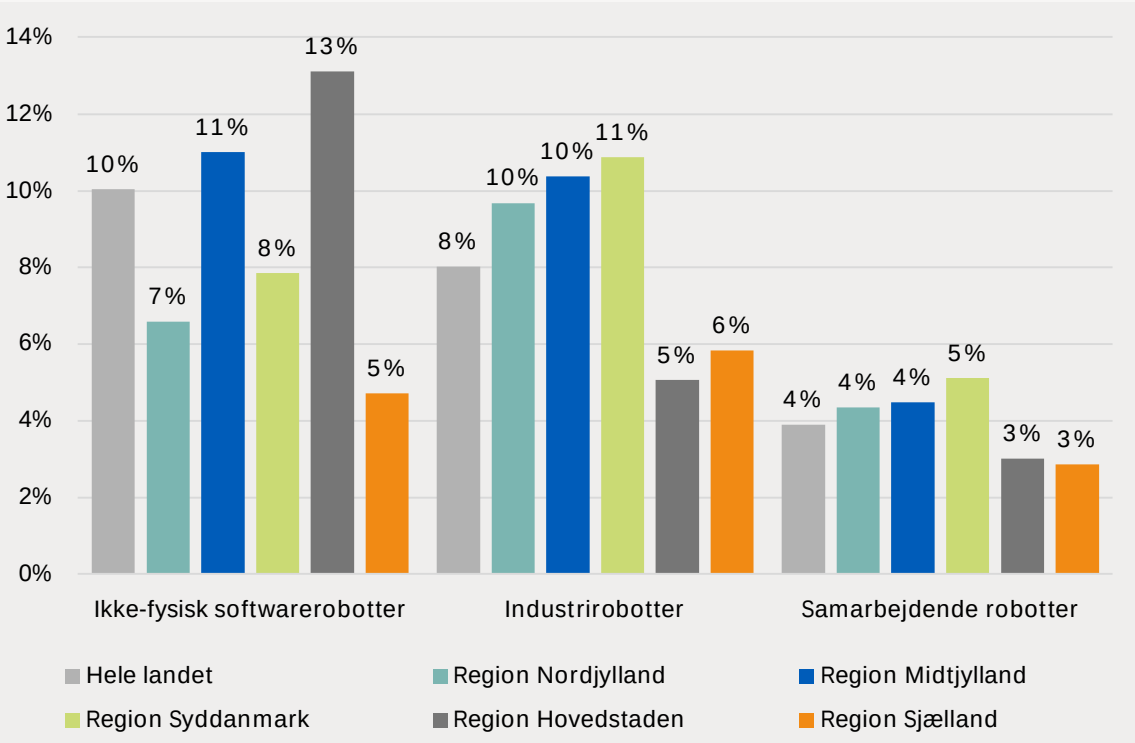
Figur 5.8 viser hvilke typer af robotteknologi, virksomhederne anvender. Af figuren fremgår, at ikke-fysiske softwarerobotter (fx chatbots, analysemodeller baseret på kunstig intelligens, etc.) er den mest udbredte robotteknologi. I Region Midtjylland anvendte 11 pct. af virksomhederne i 2021 denne type robotteknologi, mens andelen på landsplan var 10 pct. Herefter følger industrirobotter, som 10 pct. af virksomhederne i regionen anvendte, hvilket er det næsthøjeste niveau blandt regionerne. Endelig er der kun en mindre andel af virksomhederne, der har samarbejdende robotter. Fire pct. af virksomhederne i Region Midtjylland har anvendt samarbejdende robotter, hvilket svarer til landsgennemsnittet.

Figur 5.6. Andel af virksomheder, der mindst én robotteknologi, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

Figur 5.7. Andel af virksomheder, der anvender forskellige typer af robotteknologi

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

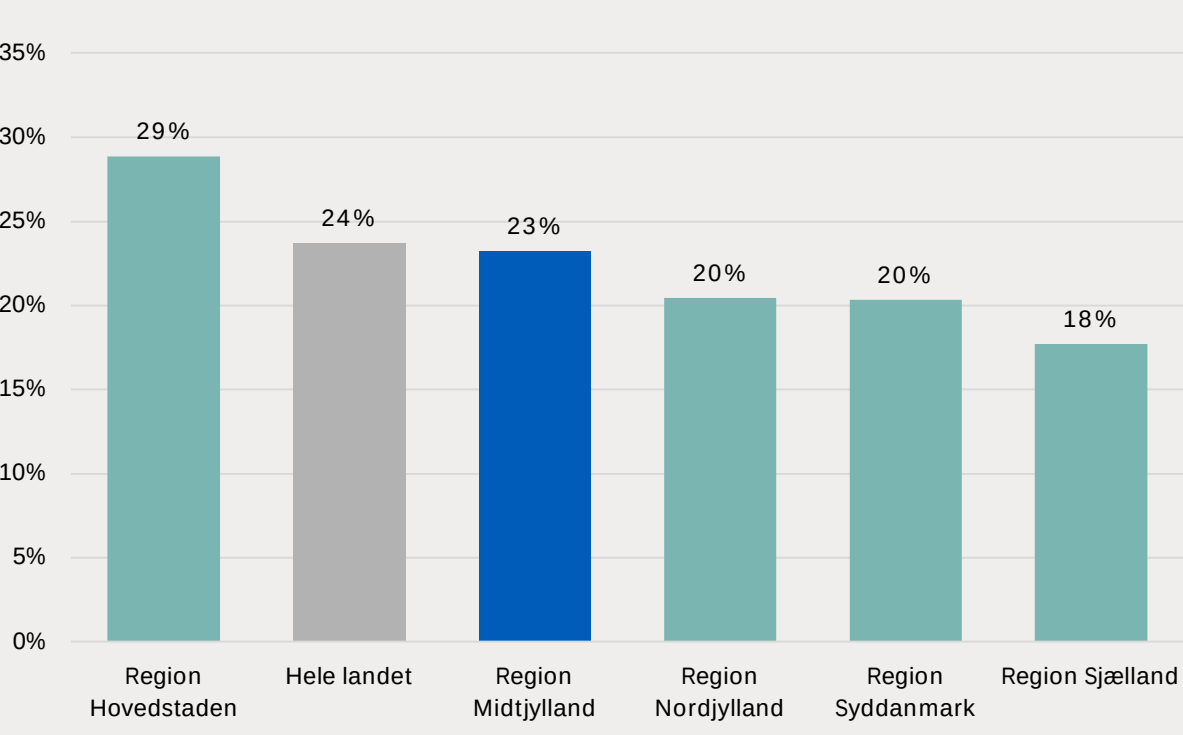
Knap hver fjerde virksomhed i Region Midtjylland har arbejdet med big data

Den øgede digitalisering og automatisering i erhvervslivet er med til at generere store mængder data i alle led af værdikæden. Der ligger et stort potentiale for virksomheder i at anvende og analysere store datamængder – herunder i forhold til at udvikle mere effektive produktionsprocesser, designe nye produkter, styrke forsyningskæden, etc.

Figur 5.8 viser hvor mange virksomheder, der i 2020 arbejdede med big data på landsplan og for hver af de fem regioner. Det fremgår, at lige knap hver fjerde virksomhed i Danmark anvendte big data teknologier. I Region Midtjylland var dette tilfældet for 23 pct. af virksomhederne, hvilket er den næsthøjeste andel blandt regionerne. Der er dog flest virksomheder i Region Hovedstaden, som arbejder med big data.

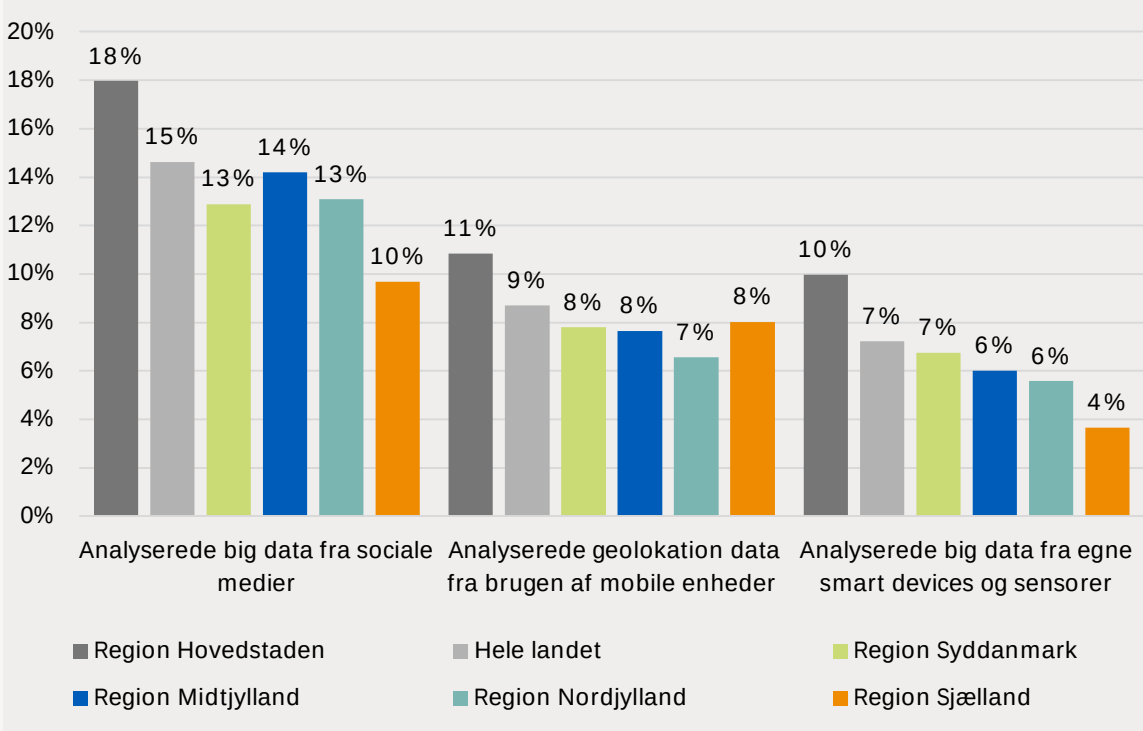
Af Figur 5.9 fremgår det hvilke typer af big data teknologier, virksomhederne arbejder med. Figuren viser, at flest virksomheder i 2020 analyserede data fra sociale medier, hvilket var tilfældet for 14 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland. Herefter følger big data analyser af geolokation fra mobile enheder, hvor otte pct. af virksomhederne i Region Midtjylland arbejdede med den type data i 2020. Endelig viser figuren, at det kun er en mindre andel af virksomhederne, som arbejder med data fra egne smart devices og sensorer. I Region Midtjylland analyserede seks pct. af virksomhederne den type data i 2020, mens andelen på landsplan var syv pct.

Figur 5.8. Andel af virksomheder, der analyserer Big Data, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

Figur 5.9. Andel af virksomheder, der analyserer forskellige typer af Big Data, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

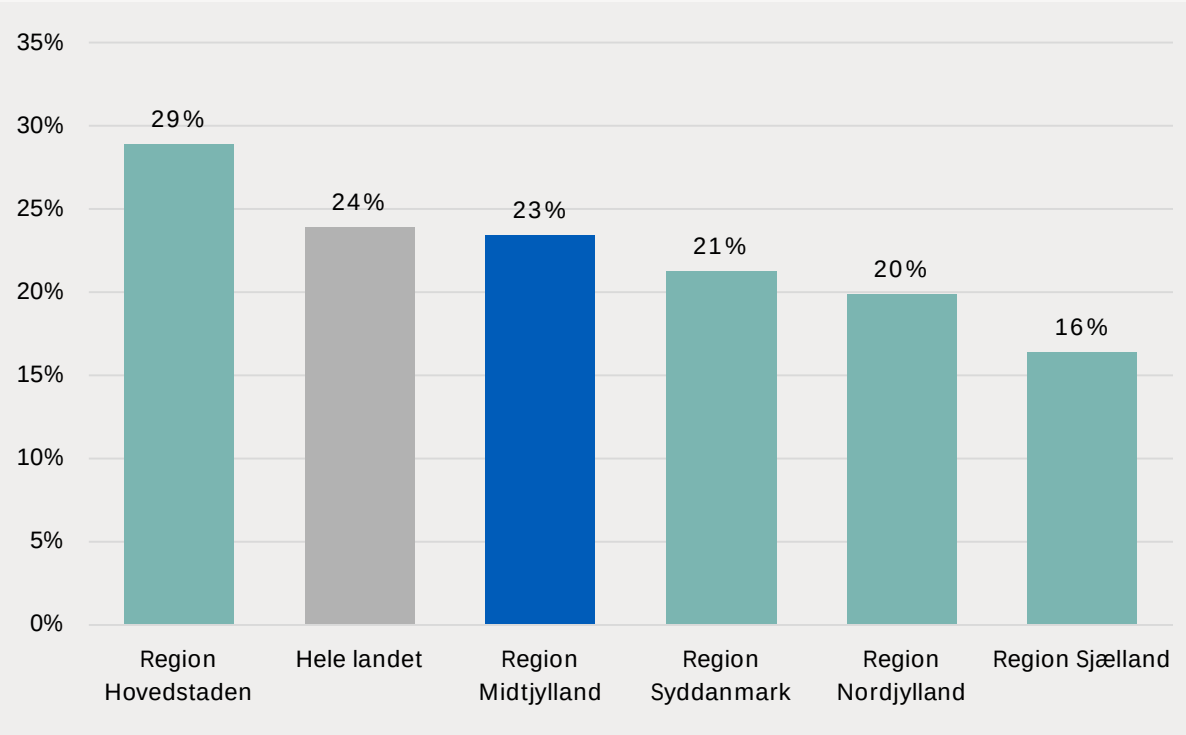
Avancerede teknologier er udbredt i Region Midtjylland

Brugen af forskellige avancerede softwareteknologier spiller en vigtig rolle i den fremtidige digitalisering af erhvervslivet. Det gælder bl.a. i forhold til at kunne indsamle, behandle og fortolke data, fx gennem machine learning og kunstig intelligens. I de to nedenstående figurer er vist udbredelsen af to avancerede teknologier i de fem regioner og på landsplan.

Lige knap hver fjerde virksomhed i Danmark anvendte i 2020 kunstig intelligens, der dækker over systemer med teknologier, som kan bruges til at indsamle og/eller bruge data til at forudsige, anbefale eller tage beslutninger med forskellige niveauer af autonomi. Det kan fx være virtuel kundeservice, ansigtsgenkendelse, machine learning, etc. I Region Midtjylland er det 23 pct. af virksomhederne, der anvendte kunstig intelligens i 2020. Brugen af kunstig intelligens er mest udbredt i Region Hovedstaden, hvor 29 pct. af virksomhederne anvendte den avancerede teknologi i 2020.

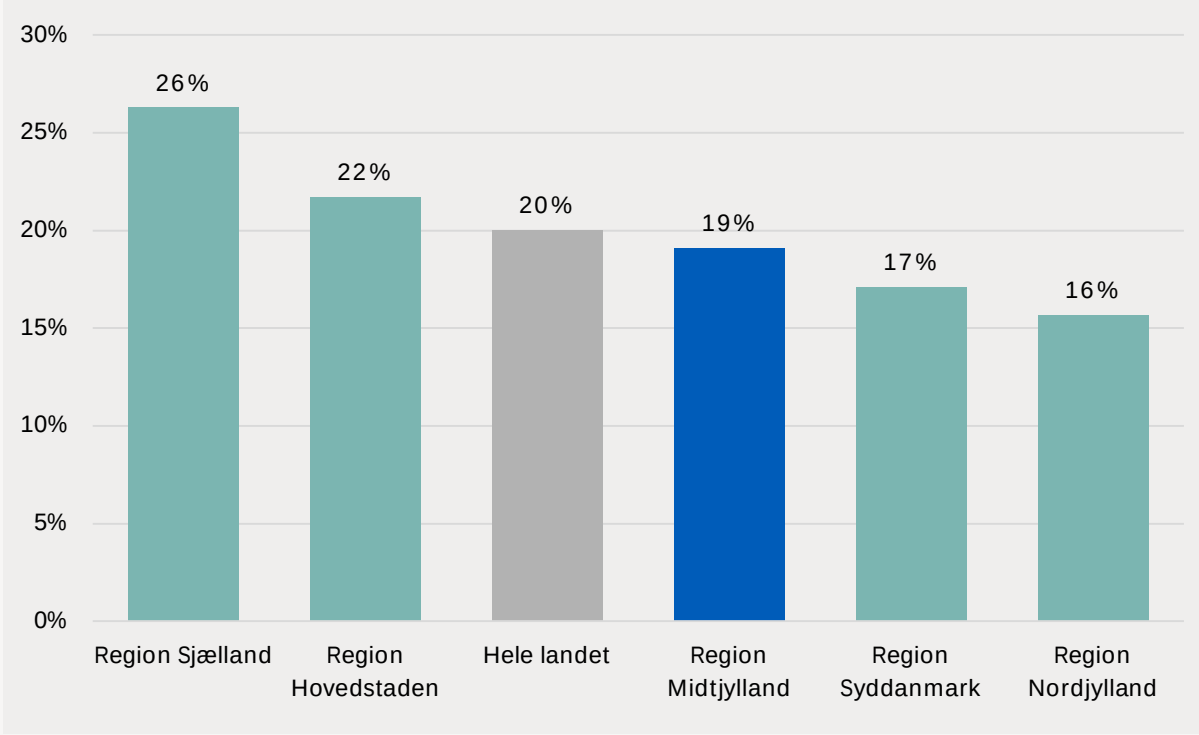
Af figuren til højre fremgår det, at 20 pct. af virksomhederne på landsplan i 2021 anvendte intelligente enheder/systemer til overvågning eller fjernstyring via internettet (IoT). I Region Midtjylland var det tilfældet for 19 pct. af virksomhederne, mens hele 26 pct. af virksomhederne i Region Sjælland anvendte IoT-teknologier.

Figur 5.10. Andel af virksomheder, der anvender kunstig intelligens, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

Figur 5.11. Andel af virksomheder, der anvender Intelligente enheder/systemer til overvågning eller fjernstyring via internettet (IoT), 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Figuren omfatter kun virksomheder med mindst 10 ansatte.

--- 6 Temaafsnit om vandklyngen

Dette afsnit ser nærmere på vandklyngen i Region Midtjylland, der er en spirende klynge med et stort potentiale. På de første sider beskrives vandklyngen og de toneangivende virksomheder i Region Midtjylland.

Efterfølgende ser afsnittet nærmere på de midtjyske styrker og potentialer inden for vand.

Endelig afsluttes afsnittet med en beskrivelse af fremadrettede tiltag og projekter, der skal bidrage til at styrke den midtjyske vandklynge.

Vandklyngen i Region Midtjylland

Vand udgør en af de klynger i Region Midtjylland, hvor der forventes at være særligt store vækstpotentialer i de kommende år. Ifølge regeringens eksportstrategi for den danske vandbranche fra november 2021 er det ambitionen at fordoble den samlede danske eksport af vandteknologi fra ca. 20 mia. kr. til 40 mia. kr. i 2030.

Som konsekvens af potentialet og ambitionerne foretages aktuelt en lang række strategiske investeringer i udviklingen af den danske og midtjyske vandklynge.

I 2021 blev samarbejdsalliancen Water Valley Denmark dannet af Dansk Industri og store danske virksomheder som bl.a. Grundfos, Danfoss, Kamstrup, AVK, Systematic, Aarsleff, Rambøll m.fl. I Aarhus bliver der desuden satset massivt på at udvikle et nyt fysisk innovations-distrikt (The Spring) for vandteknologi, der samler SMV'er, videninstitutioner, internationale virksomheder, vandselskaber, forskere og studerende. Derudover fik et stort offentligt-privat konsortium i starten af 2022 tildelt en bevilling på knap 76 mio. kr. til at realisere visionen om at gøre Midtjylland verdensførende inden for vandteknologiske løsninger.

Definition af vandteknologi: Vandteknologi er fx pumper, ventiler, filtre og membraner, herunder bl.a. løsninger der får grundvandet til at flyde, som renser spildevand, eller som anvendes i store klimatilpasningsprojekter med det formål at sikre tilpasning til mere ekstremt vejr.

Kilde: Miljøstyrelsen (<https://mst.dk/natur-vand/vand-i-hverdagen/vandteknologi/>)

Aktørerne i den midtjyske vandklynge

Vækstpotentialerne for den midtjyske vandklynge er i høj grad baseret på, at der er et stærkt økosystem samt en række førende offentlige og private aktører inden for vandteknologi. Det er derfor relevant at skabe et overblik over de aktører og virksomheder i Midtjylland, der spiller en afgørende rolle i forhold til at drive den innovation og udvikling, som den forventede danske eksportvækst inden for vandteknologi skal basere sig på.

IRIS Group har derfor gennemført en kortlægning af de vigtigste aktører i vandklyngen i Region Midtjylland inden for følgende overordnede kategorier:

- **Forsyningsselskaber:** Herunder selskaber, der arbejder med håndtering af drikkevand og/eller spildevand, og som deltager aktivt i forsknings-, udviklings- og innovationsprojekter.
- **Private teknologileverandører:** Herunder virksomheder, der fremstiller/udvikler og handler med hardware og/eller software inden for vand.
- **Private rådgivnings- og serviceleverandører:** Herunder ingeniør-, konsulent- og byggevirksomheder, der leverer rådgivning og/eller serviceydelser i forhold til udvikling, anlæg og drift af vandteknologi.
- **Videns- og uddannelsesinstitutioner:** Herunder Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS'er), universiteter, erhvervsakademier og professionshøjskoler, der leverer kompetencer og viden om vand.
- **Organisationer, netværk og projekttiltag:** Herunder branche-, klynge- og samarbejdsorganisationer samt midlertidige projekter og netværk om vand.
- **Investorer:** Herunder offentlige og private fonde samt private investorer.

Der findes ikke afgrænsede branchekoder for de virksomheder, som arbejder med vandteknologi. Kortlægningen er derfor baseret på desk research og input fra centrale aktører i den midtjyske vandklynge, herunder bl.a. Clean, Aarhus Kommune og Water Valley Denmark. Hertil kommer udtræk fra virksomhedsregistre og forsknings- og innovationsdatabaser.

Det skal understreges, at kortlægningen bør betragtes som en minimumspopulation, der omfatter de mest innovative og udviklingsorienterede virksomheder og aktører i regionen. Der er dermed ikke foretaget en komplet kortlægning af alle de små forsyningsselskaber og SMV'er, der indgår i diverse støtteerhverv til vandklyngen. Underleverandører og aftagere af vandteknologi indgår heller ikke i kortlægningen.

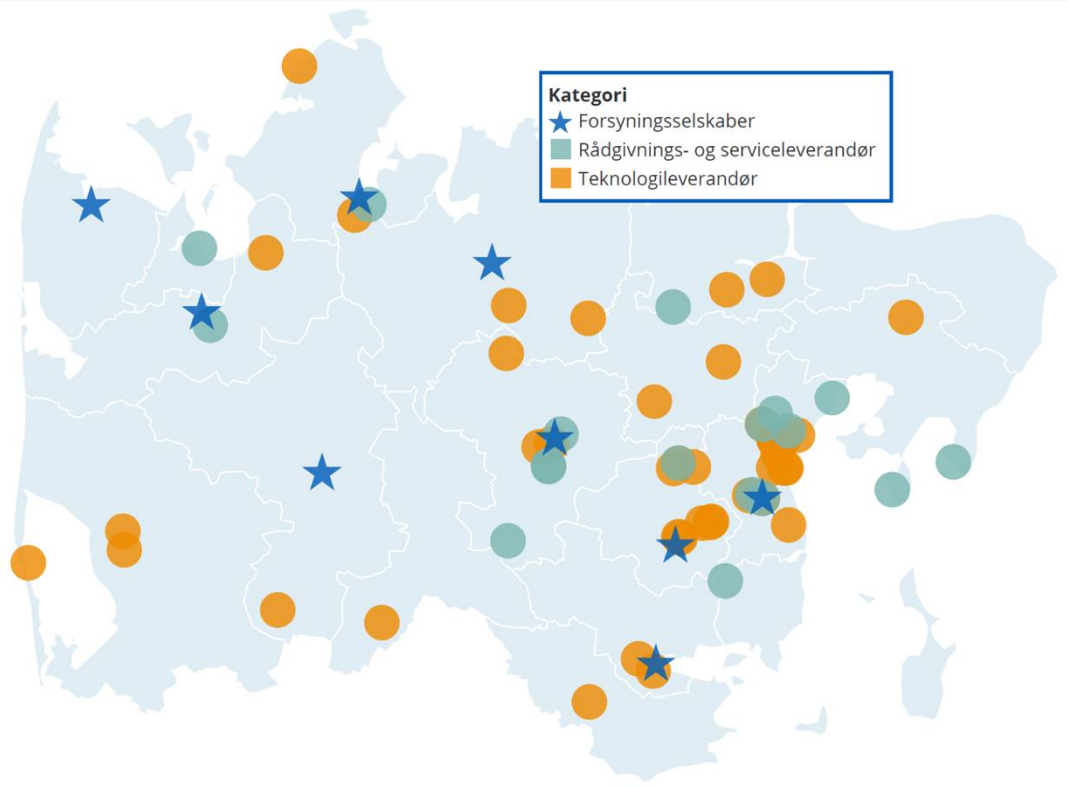
De toneangivende virksomheder og forsyningsselskaber i den midtjyske vandklynge

Kortet herunder viser, hvordan de to overordnede kategorier af virksomheder – teknologileverandører samt rådgivnings- og serviceleverandører – er geografisk fordelt i Midtjylland.

Derudover viser kortet også de toneangivende forsyningsselskaber i regionen. Det vil sige forsyningsselskaber, der har indgået i udviklings- og innovationsprojekter inden for de seneste år, eller som er blevet fremhævet som særligt innovative af de interviewede aktører. Det kan fx være fordi, at de er teknologisk førende og har indført nye digitale løsninger. Eller det kan skyldes, at forsyningsselskaberne har iværksat særlige projekter og tiltag sammen med andre aktører i økosystemet.

Som det fremgår, er virksomhederne lokaliseret over hele regionen, dog med en særlig koncentration i den østlige del omkring Aarhus og Skanderborg Kommuner. Der er i alt identificeret 60 virksomheder i den midtjyske vandklynge, hvoraf 70 pct. er kategoriseret som teknologileverandører og 30 pct. som rådgivnings- og serviceleverandører.

Figur 6.1. Geografisk fordeling af virksomhederne i vandklyngen

Kilde: IRIS Group på baggrund af desk research samt input fra CLEAN, Aarhus Kommune og Water Valley Denmark samt udtræk fra virksomhedsregistre.

Tabel 6.1. Eksempler på toneangivende virksomheder og forsyningsselskaber i vandklyngen

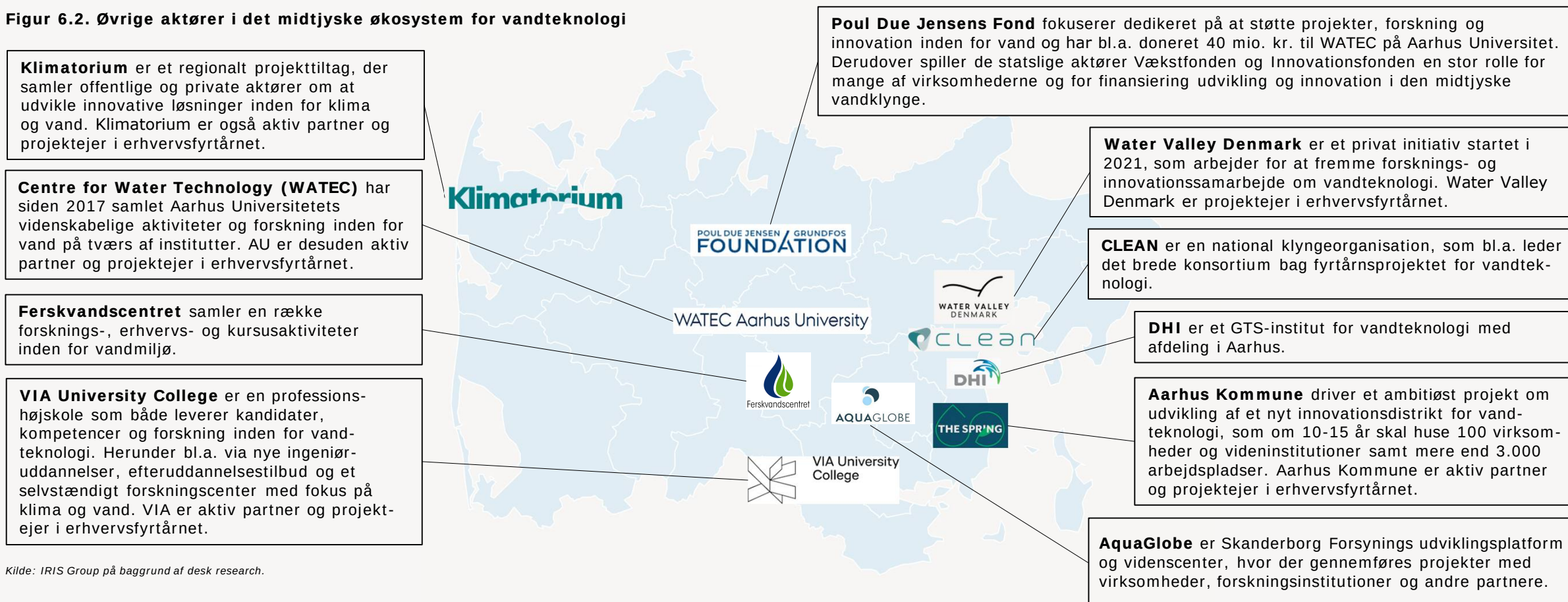
Teknologileverandører		Rådgivnings- og serviceleverandører	Forsyningsselskaber
• Grundfos • Kamstrup • Deif • Nordisk Wavin • Avk International • Silhorko-Eurowater • Priess • Svend Hoyer • Landia	• Flonidan • Aquapri Denmark • Proces-Data • Unisense • Nissen Energy • Stjernholm • Remoni • I-Gis • Frea	• Per Aarsleff • EnviDan • Eurofins Miljø • Skytem Surveys • Kingo Recycling • Suez Water • Enviroprocess Denmark • Techras Miljø • Kilian Water	• Aarhus Vand • Samn Forsyning • Silkeborg Vand • Herning Vand • Skive Vand • Energi Viborg • Lemvig Vand • Skanderborg Vand • Holstebro Vand

Øvrige vigtige aktører i det midtjyske økosystem for vandteknologi

Det midtjyske økosystem for vand omfatter mere end blot forsyningsselskaberne og de virksomheder, der leverer teknologier og services inden for vand. Økosystemet handler også om de videns- og uddannelsesinstitutioner, der har betydning for klyngens adgang til viden og kompetencer samt om organisationer, netværk, projekttiltag og investorer, som er afgørende for adgangen til testmiljøer, innovation og finansiering.

Kortet herunder giver en oversigt over nogle af de øvrige aktører, som spiller en nøglerolle i det midtjyske økosystem for vandteknologi. Det skal understreges, at de fleste af aktørerne i høj grad arbejder på tværs af kommunegrænser, og at de i den forstand ikke er bundet til en bestemt lokal geografi.

Figur 6.2. Øvrige aktører i det midtjyske økosystem for vandteknologi

Styrker og potentialer i vandklyngen

Der er store forventninger til udviklingen i Danmarks eksport af vandteknologi i de kommende år. Det skyldes den stigende globale efterspørgsel efter mange af de grønne vandteknologiske løsninger, hvor Danmark og flere af aktørerne i den midtjyske vandklynge er verdensførende.

Fx vurderer OECD, at der på verdensplan skal investeres 3.000 mia. kr. årligt i perioden 2018 til 2030, hvis FN's verdensmål på vandområdet skal indfries, hvorfor der er et stort potentiale for eksport af dansk vandteknologi. Danmark har bl.a. på grund af mange års ambitiøse miljø- og klimakrav en international førerposition inden for løsninger til klimatilpasning, ressourceeffektivitet og genanvendelse af spildevand.

De generelle danske og midtjyske styrkepositioner er sammenfattet herunder. Boksen til højre beskriver de mere specifikke styrker og fremtidige potentialer, som den midtjyske vandklynge rummer.

Midtjyske styrkepositioner inden for vand

Industrielle vandsystemer: Herunder løsninger til anvendelse af vand i forbindelse med fx fødevarerproduktion og byggeri.

Ressourceoptimering: Herunder løsninger til genanvendelse, rensning og reduktion af energi- og vandforbrug.

Vandforsyning: Herunder både løsninger til søgning og distribution af drikkevand samt løsninger til afledning og rensning af spildevand.

Klimatilpasning: Herunder løsninger til modellering, overvågning og indsamling af data samt løsninger til håndtering af øget belastning af afløb, kloakker, diger, kystsikring mv.

De midtjyske potentialer inden for vand

Midtjylland står af flere årsager med særligt store potentialer inden for vand. Regionen er hjemsted for en stor andel af de vandteknologiske virksomheder i Danmark, og blandt aktørerne i den midtjyske vandklynge er der en særligt stærk innovationskraft.

Halvdelen af alle virksomhederne i den danske vandklynge, som har fået tilskud til udvikling- og innovationsprojekter gennem Innovationsfonden, ligger i Region Midtjylland. Som vist på de forudgående sider er der samtidig mange relevante videns- og uddannelsesinstitutioner samt organisationer, netværk og projekttiltag inden for vand i Region Midtjylland.

Et markant tiltag i regionen er etableringen af et stort offentlig-privat fyrtårnskonsortium med 86 forskellige aktører, som i starten af 2022 fik tildelt en bevilling på knap 76 mio. kr. af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse med henblik på at gøre Midtjylland verdensførende inden for vandteknologi.

Der er dermed en unik mulighed for at udvikle og styrke den midtjyske vandklynge yderligere i de kommende år. På den næste side er givet et overblik over nogle af de mest markante tiltag og projekter, der forventes at blive igangsat. Fælles for projekterne er, at de baserer sig på et tæt samarbejde mellem de offentlige og private aktører i det regionale økosystem.

Fremadrettede tiltag og projekter til at styrke den midtjyske vandklynge

Tabellen på denne og næste side beskriver de syv spor og delprojekter, der indgår i Erhvervsfyrtårnet for Vandteknologi, og som i de kommende år skal bidrage til at realisere visionen om at gøre Midtjylland til global foregangsregion for innovative, bæredygtige og effektive vandteknologiske løsninger.

Der er i alt 86 aktører med i konsortiet, hvoraf de fleste kommer fra Region Midtjylland. Herunder både SMV'er, store virksomheder, videns- og uddannelsesinstitutioner, forsyningselskaber og offentlige aktører. Derudover er det private og offentlige aktører fra Region Midtjylland, som udgør hovedparten af styrekomitéen og styregruppen for Erhvervsfyrtårnet.

Detailplanlægning af de enkelte projekter og aktiviteter forventes først at være på plads i slutningen af august 2022. Der vil i de kommende år opstå mange muligheder for, at de enkelte kommuner og virksomheder i Region Midtjylland kan engagere sig aktivt i videreudviklingen af den midtjyske styrkeposition inden for vand.

 Test og demonstration	 Data og datadeling	 Forsknings- og innovationssamarbejde	 Grøn omstilling i industrien
Dette spor handler om at opbygge faciliteter, hvor de midtjyske virksomheder kan teste og vise deres vandteknologiske løsninger i stor skala. Det kan fx handle om bedre ressourceudnyttelse ved spildevandshåndtering, minimering af vandforbruget hos storforbrugende virksomheder, afsaltning og spildevandsrensning. Sporet består af følgende delprojekter: • Det mobile vandværk • Digital platform for test- og demonstrationsfaciliteter • Høfde 42 • Ren drikkevandsressource • Storskala test i et fuldt separatkloakeret forsyningsområde • The Spring testfaciliteter • Water Living Lab	Målsætningen med dette spor er at give de vandteknologiske og vandforbrugende virksomheder bedre adgang til data, som kan danne grundlag for digital udvikling og nye digitale forretningsmodeller. Det kan handle om bedre adgang til data om vandforbrug og vandkvalitet, hvilket bl.a. kan anvendes til at teste nye teknologiske løsninger - herunder løsninger, der kan reducere vandforbruget og udledningen af klimaskadelige gasser fra spildevand. Forsyningselskaberne er blandt de aktører, som spiller en afgørende rolle i dette spor. Følgende delprojekter indgår i sporet: • Datadeling økosystem • Dynamisk offentlig GIS-plattform (fase 1) • MERKUR	I dette spor er der fokus på at skabe øget innovationssamarbejde om vandteknologi mellem iværksættere, spin-outs fra universiteter, forskningsmiljøer, etablerede virksomheder, myndigheder og investorer. Ambitionen med dette spor er at gøre Region Midtjylland til globalt epicenter for forskning og innovation inden for vandteknologi – med særlig fokus på detektion, behandling og rensning af vand – via universitetssamarbejder med deltagelse af AU, AAU, DTU, SDU, VIA University College m.v. Derudover har klyngeorganisationerne Clean og Food & Bio Cluster også en central rolle i dette spor, der består af tre delprojekter: • Forskning og innovation i vandteknologi • Terrænnært grundvand • World Water Center	Dette spor handler om at skabe grøn omstilling gennem samarbejde mellem vandteknologiske virksomheder, vandsektoren og industrien i Region Midtjylland. Sporet fokuserer bl.a. på at udvikle og udbrede løsninger til at reducere vandforbruget inden for fødevarer- og ingrediensproduktion, hvor Region Midtjylland har mange førende virksomheder med et stort vandforbrug. Det kan være gennem effektiviseringer og genanvendelse af procesvand i forskellige dele af produktionen. Regionens industrivirksomheder indgår dermed aktivt i dette spor, som omfatter følgende projekter: • Fra fiskenet til forsyningsprodukter • Sekundavand – fra problem til ressource • Reduktion, regulering og ressourceopsamling

Fremadrettede tiltag og projekter til at styrke den midtjyske vandklynge

 Iværksætterøkosystem	 Kvalificeret arbejdskraft	 Eksport- og investeringsfremme
Iværksættersporet har fokus på at styrke økosystemet for iværksætteri inden for energi- og miljøteknologi i Region Midtjylland. Det er bl.a. målet, at der skal skabes et økosystem, hvor startups får bedre adgang til at samarbejde med universiteter, forsyningsselskaber og etablerede virksomheder om at udvikle deres forretning og skabe nye vandteknologiske løsninger. Der kan inden for dette spor fx etableres inkubations- og accelerationsforløb, samarbejdsprojekter med forsyningssektoren, støtte til spin-outs fra universiteter og mentorordninger. Kommunerne og de lokale erhvervsserviceoperatører vil i den forbindelse sandsynligvis kunne udfylde en vigtig funktion i forhold til at identificere relevante iværksættere samt synliggøre og henvise til de aktuelle tilbud. Sporet omfatter følgende to delprojekter: • C2C CC After Life – opstart af virksomheder • Iværksætter økosystem	Dette spor handler om at skabe bedre adgang til kvalificeret arbejdskraft i den midtjyske vandklynge, da det generelt er et område, som krævet specialiserede kompetencer og viden. Sporet fokuserer derfor på at styrke samarbejdet yderligere mellem de lokale jobcentre samt virksomhederne og uddannelsesinstitutioner i regionen. Det skal bl.a. ske gennem etablering af et regionalt partnerskab med fokus på langsigtet talentproduktion og opkvalificering især inden for de tekniske fag, hvor bl.a. vandsektoren efterspørger kompetencer. Følgende delprojekter indgår i sporet: • AU Sommerskole (hos VIA og Aarhus Universitet) • Brøndborer • Det grønne vandarbejder • Ph.d. skole • SWAT • TD i vandteknologi • Uddannelsesoverblik • What-if LAB • Profilering for tiltrækning af kompetencer	Som en del af erhvervsfyrtårnet er der et særskilt spor, som fokuserer på at styrke eksport- og investeringsfremmeindsatsen inden for vandteknologi. Det skal bl.a. ske gennem international markedsføring af de mange tiltag, der iværksættes i den kommende tid i Region Midtjylland inden for vandklyngen. Formålet med dette spor er både at tiltrække udenlandske investeringer, virksomheder og talent inden for vandområdet samt styrke de eksisterende danske virksomheders eksportmuligheder. Det forventes, at der inden for dette spor skal etableres samarbejde med flere af de nationale aktører som fx Invest in Denmark, State of Green, innovationscentrene og The Trade Council. Delprojektet inden for dette spor er forankret i CLEAN, der er Danmarks miljøklynge.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivelse fra Erhvervshus Midtjylland, 2022.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group
Data- / talmateriale leveret af IRIS Group